наша свабода

№125(212) ВЫДАЕЦЦА З 25 ЛЮТАГА 2000 ГОДА

19 ЛІСТАПАДА 2001 года
ПАНЯДЗЕЛАК

Адрас:
220123, г.Мінск, а/я 103

тэл. 228-69-18, 210-02-53

E-mail:
NPSvaboda@irex.minsk.by
http://www.svaboda.com

КОШТ СВАБОДНЫ

Канфлікт у Фронце

Падрыхтоўка да 7-га з'езда БНФ «Адраджэньне» і 5-га з'езда партыі БНФ, запланаваных на 15-16 снежня, сталася асноўным пунктам Сойма Фронту. Абмяркоўваўся план дзейнасці Фронту на бліжэйшыя гады.

У сваім выступе старшыня БНФ Вінцук Вячорка выклаў асноўныя стратэгічныя накірункі партыі і арганізацыі на бліжэйшую перспектыву. Ён заявіў, што ні партыя БНФ, ні БНФ «Адраджэньне» не збіраюцца болей супрацоўнічаць з арганізацыямі і партыямі, якія ў часе прэзідэнцкай кампаніі прадэманстравалі «альбо няздольнасць, альбо непадрыхтаванасць, негатоўнасць працаваць на агульную мэту».

Стратэгічным накірункам дзейнасці БНФ па-ранейшаму з'яўляецца абарона незалежнасці. План дзеянняў БНФ складаецца з чатырох кампанентаў. Перш за ўсё, гэта юрыдычная абарона незалежнасці Беларусі, дзеля чаго трэба «стварыць моцную кааліцыю». У ролі патэнцыйных партнёраў Вінцук Вячорка бачыць не толькі КХП-БНФ, БСДГ Станіслава Шушкевіча, прафсаюзныя партыі, экалагічную партыю і партыю «зялёных», прафсаюзы. Затым называліся абарона эканамічнай незалежнасці, абарона мовы, культурных каштоўнасцяў, беларускай школы.

Сярэднетэрміновым кірункам БНФ старшыня вызначае ўдзел у выбарах дэпутатаў мясцовых Саветаў 2003 года: «Мы мусім думаць, як змяняць вобраз Фронту – пераходзіць ад іміджу вечных паражэнцаў да іміджу тых, хто можа перамагаць, няхай сабе і ў малым». Ужо ў сакавіку наступнага года пачнецца маштабная праца па ўдзеле ў выбарчай кампаніі.

Выступ намесніка старшыні БНФ Вячаслава Сіўчыка быў досыць рэзкі. Ён абвінаваціў свайго апанента ў самавольным пераносе даты Сойма з 10 на 17 лістапада, з-за чаго лідэр Маладога Фронту – намеснік старшыні БНФ Павел Севярынец – не змог прысутнічаць на паседжанні. Больш за тое, В.Сіўчык, які разам з П.Севярынцам фактычна выступае ў ролі ўнутранай апазіцыі, заявіў, што Малады Фронт праявіў гераізм у абароне Курапатаў і дастаткова вырас, каб выступаць у якасці самастойнай палітычнай сілы».

Вячаслаў Сіўчык заявіў, што старшыня БНФ Вінцук Вячорка «не мае асабістых якасцяў, каб браць на сябе адказнасць і арганізоўваць калектыўную працу», і сказаў, што на перавыбарах кіраўніка Фронту будзе галасаваць супраць цяперашняга старшыні.

Рыгор БУЯН

Літва рыхтуецца дапамагчы Афганістану

Два экіпажы вайсковых медыкаў могуць быць накіраваныя ў Афганістан для дапамогі мірным жыхарам краіны. Пра гэта паведаміла агенцтва ИТАР-ТАСС са спасылкай на прэс-службу міністэрства аховы краю.

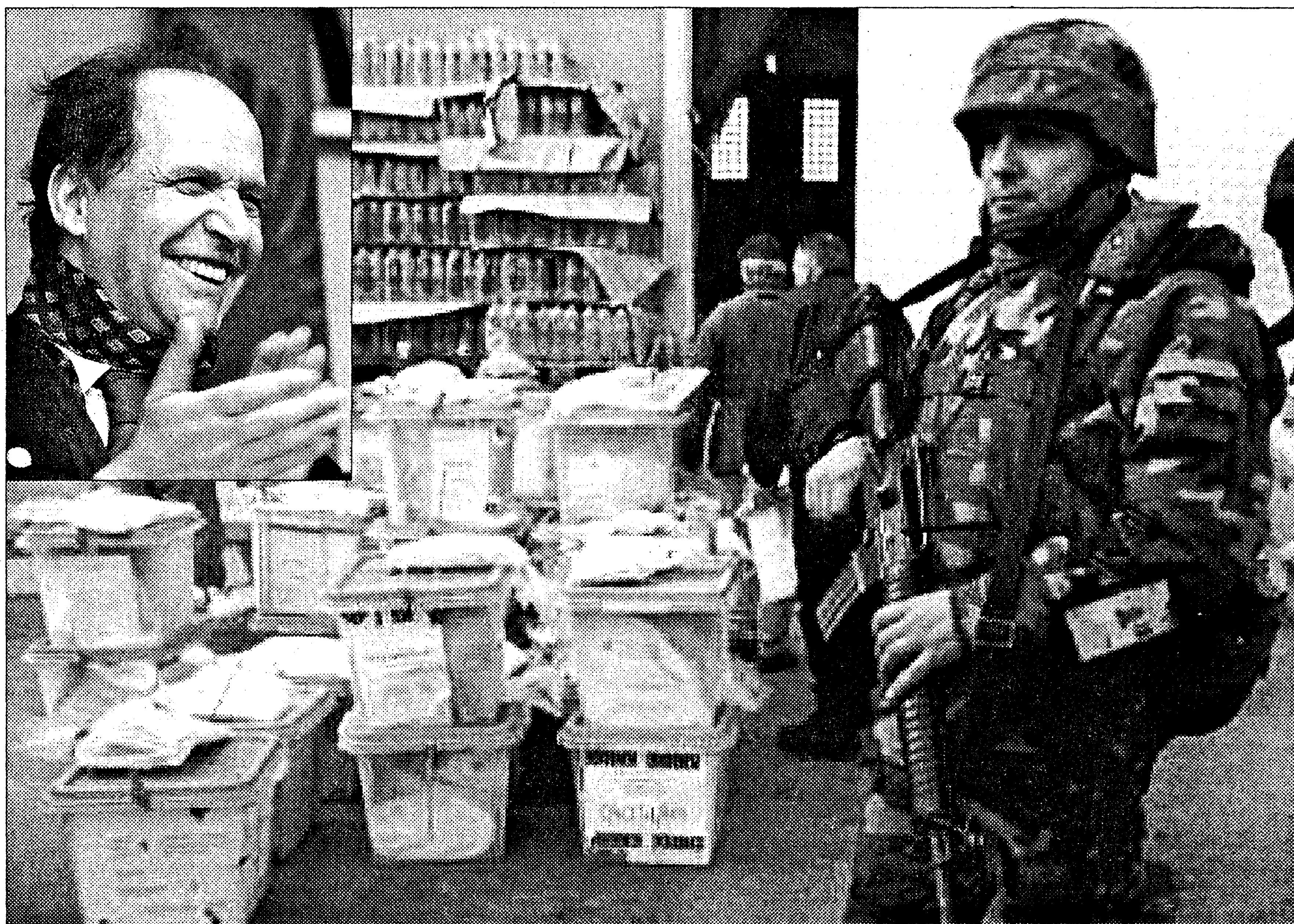
Аднак, для накіравання літоўскіх вайсковых медыкаў за мяжу неабходны дазвол Сейма.

Міністэрства аховы краю паведаміла, што на сённяшні дзень у Літве ёсць тры ўзводы медыкаў, якія прайшлі адмысловую падрыхтоўку і гатовыя дзейнічаць у крызісных умовах. На ліку вайсковых медыкаў – удзел у аперацыях у Косаве, Босніі і Герцагавіне, у Албаніі. У гэтых «гарачых кропках» працавалі больш за 40 чалавек.

Цяпер вайсковыя медыкі Літвы чакаюць афіцыйнага запрашэння з боку краінаў-удзельніцаў антытэрарыстычнай акцыі, у першую чаргу – ЗША. Як толькі гэтае запрашэнне будзе атрыманае, і парламент пацвердзіць сваю згоду, медычны персанал скіруецца на Поўдзень, каб дапамагаць афганскаму насельніцтву.

Такім чынам, наша паўночная суседка Літва ўсё больш інтэгруецца ў міжнародную супольнасць. Бо інтэграцыя – гэта не толькі гатоўнасць адкрыць свае межы або атрымаць замежныя крэдыты, але і дапамагчы іншым краінам у цяжкую хвіліну, калі ёсць такая магчымасць. У Беларусі ж дагэтуль пра магчымую дапамогу антытэрарыстычнай кампаніі маўчаць.

Расціслаў ПЕРМЯКОЎ



Усеагульныя выбары ў мясцовы заканадаўчы сход Косава, што прайшлі ў суботу, прынеслі перамогу партыі «ўмеранага нацыяналіста» Ібрагіма Руговы. Выбары былі наладжаныя АБСЕ, парадак падтрымлівалі сілы K-FOR.

Цень лібералізацыі

Аляксандр Лукашэнка ў мінулую пятніцу падпісаў указ аб адмене двух сваіх дэкрэтаў – №40 за 1999 год і №17 – за 2000.

40-вы дэкрэт «Аб некаторых захадах па кампенсаванні шкоды, нанесенай дзяржаве» даваў права кіраўніку Беларусі без суда і следства канфіскоўваць маёмасць фізічных і юрыдычных асобаў – на падставе «голых» абвінавачванняў у нанясенні шкоды беларускай дзяржаве. 17-ты дэкрэт удакладняў 40-вы.

Па ацэнках экспертаў, гэтыя дэкрэты былі не толькі найгоршай праявай непісьменнасці прэзідэнцкіх юрыстаў, але мелі моцны адмоўны эфект для нацыянальнай эканомікі. Сапраўды, нашто ўкладаць грошы ў развіццё свайго прадпрыемства, калі штодня рызыкуеш «падараваць» яго дзяржаве? Дзякуючы звышзаблытанаму беларускаму эканамічнаму заканадаўству кантралюючыя органы заўсёды могуць абвінаваціць любы суб'ект гаспадарання ў нясплаце падаткаў, «настукаць» прэзідэнту, і той забярэ ўсю маёмасць дзяржаве.

Першым разбуральную моц 40-га дэкрэта адчуў Віктар Лагвінец, прэзідэнт ЗАТ «Конта-груп» і добры сябра былога кіраўніка справамі прэзідэнта Івана Ціцянкова. За паўгады да падпісання дэкрэта В.Лагвінца арыштавалі за «сакрыццё даходаў ад падатковых органаў», прытрымалі за кратамі 5 месяцаў, пасля чаго выпусцілі на волю. А ўлетку мінулага года маёмасць прадпрыемстваў холдынга «Конта» – «Конта-аўта», «Конта-інвест» і інш. – была канфіскаваная на карысць дзяржавы.

Гэта было сігналам іншым прадпрымальнікам: час пераводзіць бізнес у іншыя краіны. У выніку беларускія грошы працуюць дзе заўгодна, але толькі не ў Беларусі. І новыя працоўныя месцы ствараюцца па-за калючым дротам беларускай мяжы.

Цяпер вось сумнавядомыя дэкрэты адмененыя. Але ці значыць гэта, што ў Беларусі сапраўды пачынаецца эканамічная лібералізацыя, абяцаная А.Лукашэнкам напярэдадні прэзідэнцкіх выбараў? Пра гэта мы гутарым з прэзідэнтам Саюза прадпрымальнікаў Беларусі, вядомым навукоўцам Аляксандрам Патупам:

– Я разглядаю саму адмену 40-га дэкрэта як выключна станоўчы фактар. Я б назваў яго першым крокам да вылечвання. Ужо ідзе хваля лібералізацыі – але замест таго, каб шмат пра яе казаць, трэба пачынаць дзейнічаць.

Сэнс 40-га дэкрэта вядомы – канфіскацыя маёмасці без суда і следства. Але трэба адзначыць, што ягоная адмена – гэта толькі палова або нават чвэрць кроку. На маю думку, наш аматар усё каментаваць мог бы знайсці пару хвілінак на тэлебачанні – і публічна выбачыцца перад айчыннымі прадпрымальнікамі за тую шкоду, якую ім нанёс гэтым дэкрэтам. Прынесці прабачэнні і за тыя тэлефанаграмы, якія на паўгады забаранялі ліцэнзаванне і перарэгістрацыю.

– Спадар Аляксандр, як вы мяркуеце: адмена дэкрэта – гэта пачатак сапраўднай лібералізацыі ці нейкі тактычны крок?

– Насамрэч, лібералізацыя ў Беларусі можа пачацца толькі пасля з'яўлення заканадаўчых гарантыяў, якія б забаранілі дэкрэтна-ўказнае рэгуляванне ў эканамічнай сферы, увялі б мараторый на тыя дэкрэты і ўказы, якія пагаршаюць эканамічныя ўмовы для бізнесу. Інакш назаўтра можа з'явіцца новы саракавы дэкрэт.

Заканчэнне на стар.3

Беларусь заводзіць у тупік?

Сёння і заўтра ў Вільнюсе за зачыненымі дзвярыма Палітычны камітэт Парламенцкай асамблеі Савета Еўропы чарговы раз вяртаецца да «беларускага пытання». Пасля неканстытуцыйнага рэферэндуму 1996 года ў студзені 1997 года ПА СЕ «замарозіла» статус Беларусі «спецыяльна запрошанага» ў арганізацыі. Нягледзячы на распрацоўку так званай «Пакрокавай стратэгіі для Беларусі», ПА СЕ дагэтуль не мае дакладнага сцэнарыя, якім чынам развіваць стасункі з Беларуссю пасля прэзідэнцкіх выбараў, прызнаных недэмакратычнымі.

Меркавалася, што на выязное паседжанне Палітычнага камітэта паедуць дзве дэлегацыі – ад Нацыянальнага сходу і апазіцыі. Кансультатыўны савет апазіцыйных палітычных партыяў нават сфарміраваў дэлегацыю ў складзе старшыняў АГП Анатоля Лябедзькі, БСДГ Станіслава Шушкевіча і першага сакратара ЦК Партыі камуністаў Беларускай Сяргея Калякіна. Аднак рашэнне правесці паседжанне за зачыненымі дзвярыма Паліткамітэт прыняў яшчэ раней. Тым не менш, КСАПП разаслаў 15 сябрам Паліткамітэта ўхвалены ўласны сцэнар «Пакрокавай стратэгіі для Беларусі». Дакумент дэкларуе, што асновай далейшых дэмакратычных рэформаў маглі б стаць чатыры вядомыя ўмовы АБСЕ: прыняццё дэмакратычнага выбарчага заканадаўства, прадастаўленне апазіцыі доступу да дзяржаўных СМІ, найперш электронных, наданне парламенту рэальных паўнамоцтваў і стварэнне клімату даверу.

Заканчэнне на стар.3

Лукашэнка не дазволіць!

Улады не маюць намеру дазваляць камусьці ўмешвацца ва ўнутраныя справы Беларусі. Такі тэзіс выказаў, выступаючы 16 лістапада на нарадзе з актывам Мінска і Мінскай вобласці, прэзідэнт Аляксандр Лукашэнка. «Мы далей не можам дазволіць каму б там ні было ўмешвацца ў нашы ўнутраныя справы», – заявіў ён. Паводле слоў кіраўніка дзяржавы, «сёння некаторыя замежныя ўрадавыя і няўрадавыя арганізацыі і дзяржавы плануюць каласальную падтрымку тым сілам, якія ўжо спрабуюць дэстабілізаваць абстаноўку ў нашай краіне пасля выбараў». Лукашэнка заявіў: «Мы на гэта будзем рэагаваць так, як бы на гэта адрэагавалі ў ЗША і ў іншых заходніх дзяржавах (размова, мабыць, ідзе пра негатыўную рэакцыю ўладаў на падтрымку Захадам беларускай апазіцыі. – **БелаПАН**). У рэшце рэшт, трэба ўмець прыгожа прайграваць. Гэта датычыцца і Захаду, і нашай унутранай апазіцыі».

Прэзідэнт таксама заявіў, што «тая невялікая частка насельніцтва, што пастаянна спрабавала дэстабілізаваць абстаноўку і нібыта ўціхамірылася, на самай справе не супакоілася». «Сёння ідзе перагрупоўка сіл, сёння асобныя палітыкі, якія нікога і нічога не прадстаўляюць, спрабуюць зноў навязаць нейкі перамоўны працэс прэзідэнту, а пра ўрад ужо не гавораць, як быццам яго не існуе», – сказаў Лукашэнка. Весці перамовы з апазіцыяй кіраўнік дзяржавы не мае намеру: «Аб чым перамаўляцца?».

Алег САКАЛОЎ

У чаканні афганцаў

Кіраўнік Дзяржаўнага камітэта памежных войскаў Беларусі Аляксандр Паўлоўскі прагназуе павелічэнне на беларускіх межах колькасці нелегальных мігрантаў з Афганістана пасля завяршэння антыталібскай аперацыі Паўночнага альянсу і ЗША. Апошнім часам афганцы і так складаюць асноўную частку ўцекачоў, што прыязджаюць у нашую краіну.

Ураганная шкода

Ураган, што абрынуўся на Беларусь на мінулым тыдні, больш за ўсё нанёс стратаў Міншчыне. Тут пацярпела звыш 200 населеных пунктаў. Усяго, як паведаміла міністэрства надзвычайных сітуацыяў, у нашай краіне пацярпелі 460 гарадоў і мястэчак.

105 гадоў першаму мінскаму тэлефону

Днямі споўнілася 105 гадоў з таго часу, як у Мінску адкрылася першая гарадская тэлефонная станцыя на 100 нумароў. Да тэлесеткі тады былі падключаныя 53 абаненты, агульная працягласць ліній склала 12 кіламетраў. Мільённы кватэрны тэлефон быў падключаны ў сталіцы яшчэ ў 1989 годзе.

Васілюк хоча з'ехаць з Масквы

Футбаліст зборнай Беларусі Аляксандр Кульчы стаў лепшым гульцом першай лігі чэмпіянату Расіі па футболе. Прычым вызначэнне лепшага па такой намінацыі наогул адбылося ўпершыню. А яшчэ адзін беларус Раман Васілюк заявіў, што хоча пакінуць маскоўскі «Спартак». Ён нават папрасіў трэнера мінскага «Дынама» Эдуарда Малафеева ўзяць яго ў Мінск.

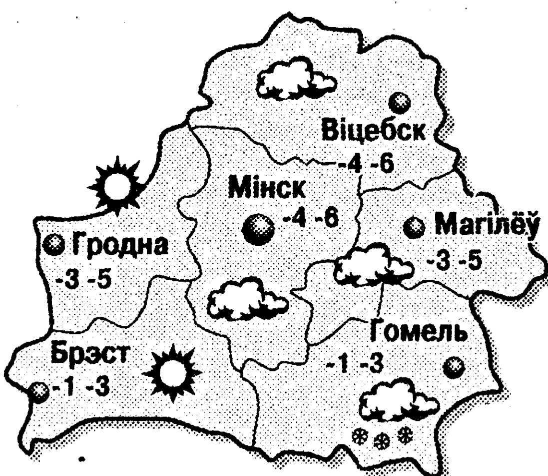
Выратаваныя мільярды

Сёлета ахвярамі пажараў ды іншых надзвычайных сітуацыяў сталі 850 чалавек. Усяго супрацоўнікі МЧС Беларусі каля 11 тысяч разоў выязджалі ліквідаваць самыя розныя бедствы. Страты ад іх нанесеныя ў памеры 8 мільярдаў рублёў. Выратавана каштоўнасцяў на суму 9 мільярдаў 400 мільёнаў рублёў.

Новыя прывакзальныя аб'екты

Бліжэйшым часам у вакзальным комплексе беларускай сталіцы будзе завершана будаўніцтва шэрагу новых аб'ектаў. Так, да канца гэтага года з'явіцца новае інфармацыйнае табло з боку Паўднёвай плошчы (там, дзе вуліца Дружная). Апрача таго, будзе здадзены і падземны пераход, які будзе звязваць вакзал і Дружную. Стары пераход плануецца рэканструяваць.

НАДВОР'Е



Крыніца: www.gismeteo.ru

Курс наяўнага долара на «чорным рынку» 1540

Курапацкая вахта працягваецца

Прадстаўнікі шэрагу незарэгістраваных аб'яднанняў, у тым ліку Маладога Фронту, Беларускай партыі свабоды і «Зубра» працягваюць несці вахту ва ўрочышчы Курапаты. 17 лістапада тут адбылася памінальная служба, якую правёў святар Беларускай праваслаўнай аўтакефальнай царквы Леанід Акаловіч. Такія службы, пачынаючы з сёняшняга дня, будуць праводзіцца кожную суботу ў 13 гадзін і кожную нядзелю – у 15 гадзін.

У гутарцы з карэспандэнтам БелаПАН адзін з кіраўнікоў Беларускай партыі свабоды Алесь Гетман паведаміў, што будаўнічыя работы на ўчастку МКАД, які праходзіць праз урочышча, працягваюцца і ў выхадныя дні. Канфлікт паміж рабочымі і байцамі АМАП, з аднаго боку, і валанцёрамі – з другога апошнім часам не назіраецца. Было некалькі спроб будаўнікоў праводзіць землеўпарадкавальныя работы за тычкамі, размешчанымі на адлегласці 22,5 м ад восі магістралі. Аднак дзякуючы настойлівасці добраахвотнікаў будаўнікі вярнуліся ў межы, прадугледжаныя праектам рэканструкцыі кальцавой дарогі.

Алесь Гетман ад імя добраахвотнікаў, якія ахоўваюць Курапаты, звярнуўся да мінчан, грамадскіх арганізацыяў, і ў першую чаргу да таварыства Чырвонага Крыжа, з просьбай аказаць дапамогу валанцёрам цёплым адзеннем і абуткам, маральна падтрымаць іх.

Марат ГАРАВЫ

КРЫМІНАЛ

Расійская кантрабанда не прайшла

У Брэсце працягваецца расследаванне па факце затрымання 21 вялікагрузнага аўтамабіля з кантрабандай, сума якой ацэньваецца амаль у 4 мільёны долараў.

«Гэта моцны ўдар па крымінальных структурах Расіі», – так у гутарцы з карэспандэнтам БелаПАН ахарактарызаваў праведзеную аперацыю адзін з кіруючых работнікаў мытні «Заходні Буг», які пажадаў застацца неназваным. Як высветлілася, грузавікі з расійскімі нумарамі былі затрыманы не на мытні. Яны без праблем перасеклі мяжу ў раёне пераходу «Казловічы», потым прайшлі праз тэрмінал «Брэстгрузаўтасэрвіс» і накіраваліся ў Расію. Па дакументах значылася, што ў аўтамабілях была керамічная плітка, якая абкладаецца невысокай пошлінай. У Кобрынскім раёне аўтамабілі былі затрыманы і вернутыя ў Брэст.

Зараз яны знаходзяцца на пляцоўках прадпрыемства «Брэстзнештранс». Тут праводзіцца іх разгрузка. У аўтамабілях аказалася дарагая бытавая тэхніка – тэлевізары, лазерныя прынтэры – і адзенне. Ідзе расследаванне, у садзейнічанні кантрабандыстам падазраюцца і брэсцкія мытнікі.

Валянціна КАЗЛОВІЧ

Нестасаванне з перадвыбарнай праграмай

16 лістапада ў першай палове дня ў Мінску, у раёне плошчы Бангалор, прайшоў трохгадзінны санкцыянаваны пікет прадстаўнікоў Незалежнага прафсаюза гарнякоў салігорскага ВА «Беларуськалій».

Для ўдзелу ў ім раніцай 16 лістапада з Салігорска ў сталіцу прыбылі некалькі дзесяткаў гарнякоў. Пікетчыкі патрабавалі ад уладаў адмяніць падаткаабкладанне выхадных дапамог, выплачваемых пры звальненні работніка з прадпрыемства, у тым ліку пры скарачэнні штату, а таксама знізіць стаўку падаходнага падатку да 13%.

Гэтай акцыі папярэднічаў адкрыты ліст, з якім прафсаюзныя актывісты «Беларуськалія» звярнуліся да дэпутатаў Палаты прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Беларусі. Яны заклікалі парламентарыяў «не дапусціць антыканстытуцыйных паправак у Працоўны кодэкс». Маюцца на ўвазе прынятыя ў чэрвені гэтага года змяненні ў закон аб падаходным падатку з фізічных асобаў, якія прадугледжваюць утрыманне падаходнага падатку з сумаў выхадных дапамог, што перавышаюць мінімальныя гарантаваныя памеры гэтых дапамог, а таксама з поўных сумаў выхадных дапамог, прадугледжаных калектыўнымі дамовамі. Прынятыя папраўкі, гаварылася ў лісце, супярэчаць Працоўнаму і Грамадзянска-працэсуальнаму кодэксам Беларусі, а таксама «не стасуюцца з перадвыбарнай праграмай прэзідэнта краіны, якая ў сваёй аснове скіравана на паляпшэнне сацыяльнага становішча грамадзян».

Ірына ЛЕЎШЫНА



РАДЫЁ

Слухацкі рэйтынг

Кожны пяты (21%) апытаны сацыёлагамі жыхар Беларусі з'яўляецца пастаянным слухачом перадач першага канала Беларускага дзяржаўнага радыё.

Такія звесткі апытання, праведзенага 17-31 кастрычніка гэтага года вучонымі Інстытута сацыялогіі Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі. Усяго былі апытаныя 1.200 жыхароў краіны ва ўзросце ад 18 гадоў.

Па 15% рэспандэнтаў пастаянна слухаюць перадачы праваднай сеткі Беларускага радыё і радыё «Сталіца».

Па 13% – радыё «Бі-Эй» і расійскія радыёстанцыі. Кожны дзесяты рэспандэнт пастаянна цікавіцца радыё «Рокс» (11%) і перадачамі другога канала Беларускага дзяржаўнага радыё (10%). Прыкметную аўдыторыю пастаянных слухачоў па краіне збірае таксама «Альфа-Радые» (8%).

Леанід ІГНАЦЬЕЎ

Студэнцтва – сіла пераменаў

Напярэдадні Міжнароднага дня студэнтаў актывісты незарэгістраванага Маладога Фронту распаўсюдзілі ў ВНУ і студэнцкіх інтэрнатах улёткі. «Студэнты – гэта авангард нашага грамадства, – гаворыцца ў іх. – Усё новае, арыгінальнае, аптымістычнае заўсёды робіцца моладдзю. Сёняшнія студэнты – гэта тая сіла, з якой звязваюцца кардынальныя перамены ў нашым грамадстве».

БелаПАН

САЛІДАРНАСЦЬ

Акцыі ў абарону «Пагоні»

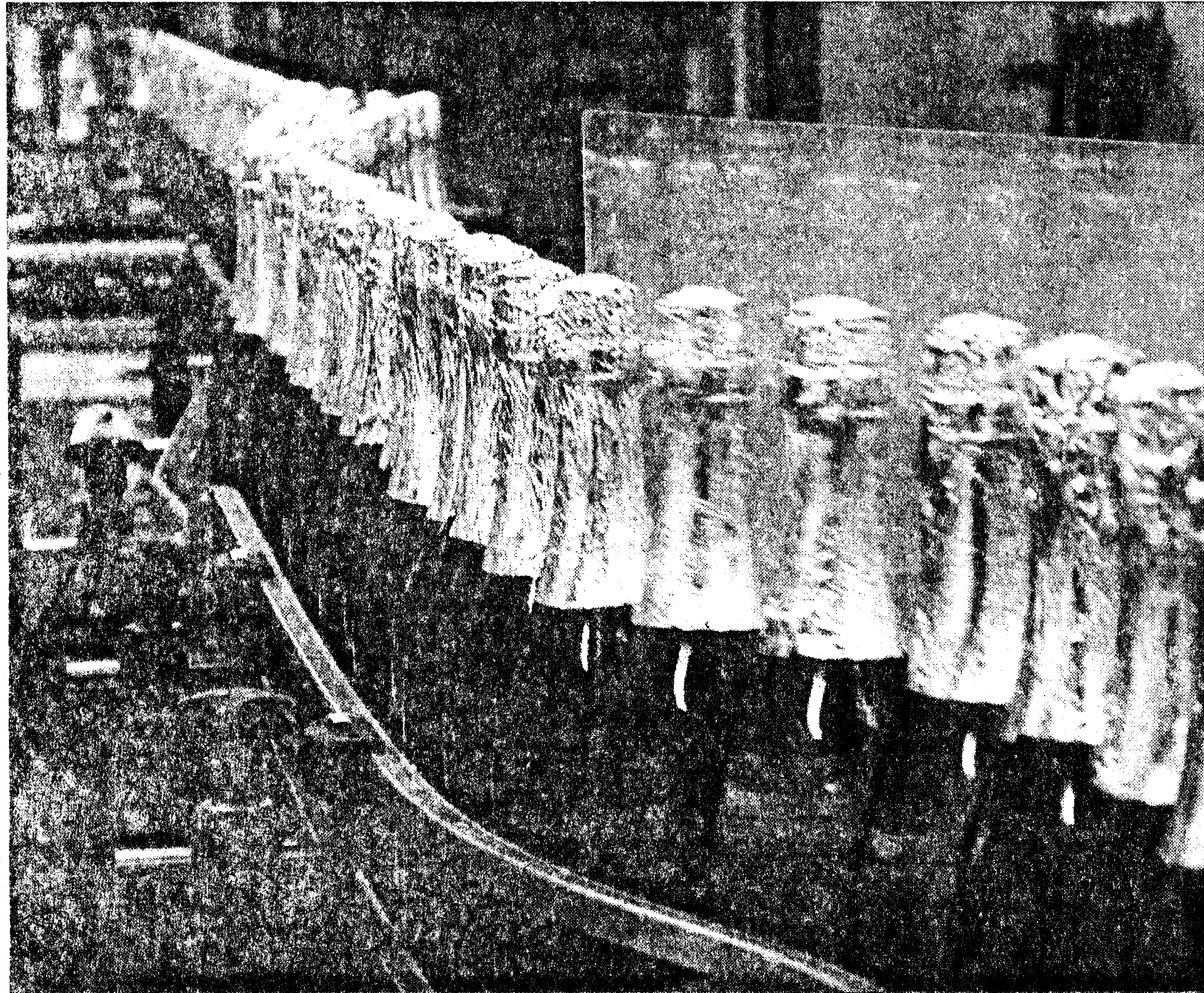
19 лістапада, з 12.00 да 12.30, у Гродне, на вуліцы Савецкай, павінна адбыцца акцыя «Ланцуг неабыякавых людзей», прысвечаная закрыццю недзяржаўнай газеты «Пагоня».

Галоўны рэдактар газеты «Пагоня» Мікола Маркевіч у інтэрв'ю карэспандэнту БелаПАН сказаў, што мае намер звярнуцца да беларускай дыяспары ў Вільнюсе, якая падзяляе дэмакратычныя каштоўнасці і ідэю незалежнасці Беларусі, з просьбай правесці пікет у падтрымку газеты 19-20 лістапада, калі ў сталіцы Літвы адбудзецца паседжанне Палітычнага камітэта Парламенцкай асамблеі Савета Еўропы. Рэдактар «Пагоні» мае намер таксама звярнуцца да парламента Польшчы, каб там адбыліся слуханні аб закрыцці недзяржаўнай газеты.

У прынятай напярэдадні заяве гродзенскага гарадскога філіяла Беларускай асацыяцыі журналістаў падрабязна распавядаецца аб перадгісторыі закрыцця газеты і гаворыцца пра тое, што «ўсе абставіны гэтай ганебнай справы сведчаць аб палітычнай абгрунтаванасці судовага рашэння». Журналісты пратэстуюць супраць «неабгрунтаванага закрыцця газеты» і патрабуюць ад улад адмяніць гэтае рашэнне, а таксама адмяніць палітычна матываваны крымінальны пераслед журналістаў «Пагоні» (дагэтуль не спынена крымінальная справа, распачатая 5 верасня гродзенскай абласной пракуратурай па факце нібыта распаўсюджвання паклёпу на прэзідэнта Рэспублікі Беларусь). Журналісты папярэджваюць, што закрыццё «Пагоні» можа стаць «плацдармам» для расправы над усім беларускім недзяржаўным друкам.

Генадзь БАРБАРЫЧ

ЛЮСТРАФАКТ



У Беларусі шампанскага болей, чым у Францыі

НАЗІРАННЕ

«Вясна» ў Косаве

У бліжэйшы час у Косаве, а таксама ў лагерах, дзе знаходзяцца албанскія ўцекачы (у Чарнагорыі і на тэрыторыі Сербіі), адбудуцца выбары ў мясцовыя органы самакіравання. Выбары арганізуюцца пры падтрымцы Еўразвязу і Еўрапарламенту. У Косава зараз накіраваныя з большасці краінаў Еўропы каля дзвюх тысячаў супервайзераў – асобаў, якія будуць прысутнічаць на гэтых выбарах не проста ў якасці назіральнікаў, якія адсочваюць парушэнні, а як памагатыя ў арганізацыі гэтых выбараў.

З Беларусі ў якасці супервайзераў накіраваліся ў Косава 7 прадстаўнікоў Праваабарончага цэнтра «Вясна». Кожны з супервайзераў павінен валодаць англійскай мовай. Перад выбарамі плануюцца чатыры дні навучання, дзе ўдзельнікаў будуць знаёміць з сітуацыяй, якая існуе ў краіне, крытэрыямі правядзення выбараў, выбарчай сістэмай, выбарчым заканадаўствам і нават вучыць міннай бяспецы. Выбары будуць адбывацца пад аховай міжнароднай паліцыі і войскаў міжнароднага кантынгента краінаў *NATO*.

Праваабарончы цэнтр «Вясна»

Дзяўчынку з парасонам адрамантавалі

16 лістапада адноўлена бронзавая скульптура «Дзяўчынка з парасонам», размешчаная на алеі Міхайлаўскага сквера Мінска.

Гэтая кампазіцыя ўжо двойчы падвяргалася разбурэнню. Першы раз – напачатку верасня 2000 года – невядомыя адламалі элегантны купал парасона ад яго ручкі і кісць правай рукі бронзавай дзяўчынкі, а затым адбілі і ручку парасона. Праз тры тыдні скульптура было адноўлена, прычым для ўмацавання кісці рукі ўнутр яе бронзавай паласці быў змешчаны сталёвы стрыжань. Аднак у ноч з 17 на 18 кастрычніка гэтага года кампазіцыя была ў другі раз знявечана.

Як паведаміў БелаПАН аўтар «Дзяўчынкі з парасонам» скульптар Уладзімір Жбанаў, кампазіцыя была разбурана ўдарам трактара, які належыць упраўленню «Цэнтр» вытворчага камунальнага унітарнага прадпрыемства «Зялёнбуд». «Вось чаму ўпраўленне аператыўна пералічыла сродкі на рэстаўрацыю і кампазіцыю ўдалося параўнальна хутка аднавіць», – сказаў скульптар. Да скульптуры прыварылі парасон, аднак ёсць апасенне, што яшчэ аднаго ўдару кампазіцыя не вытрымае – у ёй з'явілася вельмі шмат мікратрэшчын.

Марат ГАРАВЫ

Ахвяры шаленства

Сёлета ў медыцынскія ўстановы Брэста звярнуліся 715 чалавек, якія пацярпелі ад укусаў шалёных жывёл і людзей, якія з імі былі ў кантакце. Каля паловы з пацярпелых – дзеці.

Паводле інфармацыі Брэсцкага ГЦГіЭ, застаецца шмат нявырашаных праблем, датычных прафілактыкі шаленства. Напрыклад, у пунктах па рэгістрацыі жывёл не збіраюцца звесткі пра тое прышчэплены ці не жывёлы супраць шаленства, адміністрацыйныя меры да ўладальнікаў непрышчэпленых жывёл не прымяняюцца, не абгароджаны пляцоўкі для выгулу жывёл.

У БГЦГіЭ звяртаюць увагу на тое, што пачаўся паляўнічы сезон і сустрэча з шалёнай жывёлінай можа адбыцца ў лесе. Днямі падчас палявання ў раёне вёскі Раматава Маларыцкага раёна брэстчане падстрэлілі дзвюх ліс. Паляўнічыя адправілі жывёл у лабараторыю, дзе высветлілася, што адна ліса была хворая на шаленства. Усяго сёлета на Брэстчыне выяўлены 72 жывёліны, хворыя на шаленства. У асноўным гэта лісы. Ёсць таксама каровы, коні, сабакі і кошкі, а таксама адна рысь.

Валянціна КАЗЛОВІЧ

ФІНАНСЫ

Працэсінгавы цэнтр

У Беларусі па ініцыятыве Нацыянальнага банка ствараецца ААТ «Нацыянальны працэсінгавы цэнтр» (НПЦ).

Новая структура ствараецца ў мэтах далейшага развіцця рынку банкаўскіх пластыкавых картак, вырашэння пытанняў, звязаных з рэалізацыяй Праграмы паэтапнага ўкаранення сістэмы безнаяўных разлікаў з выкарыстаннем банкаўскіх пластыкавых картак на тэрыторыі Рэспублікі Беларусь. Паводле інфармацыі спецыялістаў галоўнага банка краіны, НПЦ будзе таксама садзейнічаць фарміраванню тэрмінальнай сеткі на прадпрыемствах гандлю і сервісу, у тым ліку шляхам закупкі неабходнага абсталявання і перадачы яго гэтым прадпрыемствам на аснове лізінгу, укараненню зарплатных праектаў.

Аляксей АРЭШКА

Віцебскі капітул

Пастановай папы рымскага Яна Паўла II у Віцебскай рымска-каталіцкай епархіі створаны кафедральны капітул.

Як паведаміў БелаПАН ксёндз-епіскап Віцебскай дыяцэзіі Уладзіслаў Блін, 15 лістапада ў мясцовым кафедральным саборы Святой Варвары прайшлі ўрачыстасці з нагоды стварэння калегіі святароў, якія знаходзяцца пры епіскапе і кафедральным саборы. Паводле словаў епіскапа, у сувязі са стварэннем капітула 12 ксяндзоў атрымалі званне канонікаў.

Стварэнне капітула, патлумачыў епіскап, выклікана дынамічным працэсам развіцця дыяцэзіі. «Адным з яе элементаў і з'яўляецца стварэнне калегіяльнага органа – кафедральнага капітула, які з'яўляецца памочнікам епіскапа», – падкрэсліў Уладзіслаў Блін. Сёння ў епархіі дзейнічаюць 30 касцёлаў, 29 капліц і 81 прыход рымска-каталіцкай царквы.

БелаПАН

СПОРТ

НАК не можа знайсці беларускіх спонсараў

За кошт рэалізацыі маркетынгавай праграмы за 9 месяцаў 2001 года Нацыянальны алімпійскі камітэт Беларусі зарабіў больш за 800 тыс. долараў. Такія звесткі прывёў начальнік упраўлення міжнародных сувязяў НАКа Леанід Храмянкоў.

Даходы складваюцца са спонсарскай дапамогі, працэнтаў па банкаўскіх дэпазітах, адлічэнняў ад рэалізацыі тавараў з алімпійскай сімволікай, пералічэнняў Алімпійскага фонду і іншых крыніцаў. Сярод артыкулаў расходаў – падрыхтоўка да Алімпійскіх гульняў, выплата імянных стыпендыяў. У планах НАК – будаўніцтва ў Мінску двух элітных дамоў, кожны з якіх павінен прынесці ад 400 да 500 тысяч долараў. Пры гэтым Храмянкоў прызнаў наяўнасць цяжкасцяў з прыцягненнем спонсараў: «Мы аб'ездзілі амаль усю рэспубліку, але так і не знайшлі генеральнага спонсара, які можа ўкласці ў спорт 400 тысяч долараў на працягу чатырох гадоў. Таму генеральны спонсар у нас расійскі. Не знайшлі мы і буйнога заходняга спонсара».

Дзмітрый УЛАСАЎ

АБСЕ супраць ізаляцыі Беларусі

23 лістапада з азнаямленчым візітам Мінск наведае дэлегацыя Парламенцкай асамблеі АБСЕ. Новы кіраўнік Рабочай групы па Беларусі ПА АБСЕ – дэпутатка Бундэстага Ута Цапф, прызначаная на гэтую пасаду замест прэзідэнта ПА АБСЕ Адрыяна Севярына. А 25 лістапада ў беларускую сталіцу прыедзе сябра групы, адзін з кіраўнікоў Сацыял-дэмакратычнай партыі Швецыі Урбан Алін – для правядзення папярэдняга маніторынгу ўнутрыпалітычнай сітуацыі.

Адзначым, што абодва парламентары з'яўляюцца сябрамі сацыял-дэмакратычных партыяў і падтрымліваюць цесныя сувязі з БСДП (Народная Грамада). Таму гэты візіт для Уты Цапф – першы ў новай ролі, але далёка не адзіны ў нашую краіну. Праўда, дата візіту канчаткова не зацверджаная: 23-25 лістапада ў Мінску пройдзе сумесная германа-беларуская канферэнцыя «Мінскі форум», арганізаваная сацыял-дэмакратычнымі партыямі абедзвюх краінаў, на які Ута Цапф вельмі хацела б патрапіць.

У першым інтэрв'ю службе радыё «Свабода» Ута Цапф заявіла, што яна супраць міжнароднай ізаляцыі Беларусі: «Я супраць палітыкі ізаляцыі. Аднак лічу, што Беларусь і сама павінна зрабіць крокі ў напрамку, каб ізаляцыя была пераадолена», – сказала нямецкая дэпутатка.

Ута Цапф заявіла, што выступае «за перманентны і субстанцыйны дыялог з рознымі сіламі». Пры гэтым кіраўнік Рабочай групы па Беларусі падкрэсліла, што «сапраўдныя палітыкі павінны думаць пра пэўны баланс, адчуваць на ўзроўні кончыкаў пальцаў месца паміж санкцыямі, ізаляцыяй і дыялогам».

Варта прыгадаць, што 18-23 лістапада ў Германіі пройдзе з'езд Сацыял-дэмакратычнай партыі, на які запрошаны старшыня БСДП (Народная Грамада) Мікола Статкевіч і былы адзіны кандыдат у прэзідэнты ад шырокай грамадзянскай кааліцыі старшыня ФПБ Уладзімір Ганчарык. Відавочна, што абодва палітыкі скарыстаюць магчымасць і сустрэнуцца ў тым ліку і са спадарыняй Цапф, каб выкласці ёй уласнае бачанне ўнутрыпалітычнай сітуацыі на Беларусі.

Наступным разам Ута Цапф прыедзе ў складзе Рабочай групы па Беларусі ПА АБСЕ ўжо ў студзені наступнага года. Тады дэлегацыя будзе сустракацца з прадстаўнікамі афіцыйнага Мінска, апазіцыяй, «трэцім сектарам», амбасадарамі Еўрапейскага Саюза і з прэсай з прыцэлам «стварыць такую агульную карціну, што ўяўляе сабой Беларусь».

Якуб АДАМОВІЧ

Слуханні па Курапатах

Сёння ў Мінску грамадская ініцыятыва «За ўратаванне мемарыяла Курапаты» арганізуе грамадскія слуханні па далейшым лёсе ўрочышча Курапатаў – месцы пахавання ахвяраў сталінскіх рэпрэсіяў. Беларуская грамадскасць мае шанц сустрэцца з прадстаўнікамі дзяржаўных установаў, якія тым ці іншым кшталтам далучаныя да рэканструкцыі Мінскай кальцавой дарогі. Канфлікт уладаў і грамадскасці якраз і палягае ў тым, што пашырэнне Мінскай кальцавой дарогі праходзіць па касцях загінуўшых. Прычым у парушэнне дамовы з Інстытутам гісторыі Нацыянальнай Акадэміі навук унітарнае прадпрыемства «Магістральаўтадар» перасягнула 15-метровую дэмаркацыйную паласу з боку Курапатаў, дзе будаўнічыя работы ўвогуле не павінны былі праводзіцца.

Таму, відаць, асноўнымі дзеючымі асобамі на грамадскіх слуханнях мусяць стаць дырэктар «Магістральаўтадара» Аляксей Фёдараў, выканаўца абавязкаў дырэктара Юрый Масюк. Апрача таго, на сустрэчу з грамадскасцю запрошаныя дырэктар інстытута «Мінскград» Аляксандр Калантай, в.а.дырэктара Інстытута гісторыі НАН Мікалай Сташкевіч, старшыня Камітэта па ахове гісторыка-культурнай спадчыны Дзмітрый Бубноўскі, міністр культуры Леанід Гуляка, прэм'ер-міністр Генадзь Навіцкі ды мінскі граданачальнік Міхаіл Паўлаў. У спісе запрошаных значацца дыпламатычныя прадстаўніцтвы, акрэдытаваныя ў Мінску, прадстаўніцтва ААН ды КНГ АБСЕ.


Фота Ул.ШЛАПАКА
Дарожны насып МКАД ужо падступіў да самага ўваходу ў мемарыял

Аддзел інфармацыі

Беларусь заводзіць у тупік?

Заканчэнне, пачатак на стар.1

Канстатуючы, што «самаізаляцыя краіны супярэчыць інтарэсам беларускага народа», КСАПП прапануе Палітычнаму камітэту пяць крокаў паступовага вяртання Беларусі ў еўрапейскую прастору. Кансультатыўны савет рэанімуе ідэю перамоўнага працэсу з уладамі пры пасрэдніцтве КНГ АБСЕ і «еўрапейскай тройкі» дзеля падрыхтоўкі глебы для правядзення дэмакратычных выбараў у мясцовыя Саветы і парламент па стандартах АБСЕ. Другім крокам апазіцыі бачыцца «развіццё адносінаў з Беларуссю па формуле «мінус два»: афіцыйныя кантакты ажыццяўляюцца з усімі, акрамя А.Лукашэнкі і Нацыянальнага сходу як органа ўлады». Не прызнаючы Нацыянальны сход за дэмакратычны парламент, КСАПП, тым не менш, раіць «падтрымліваць кантакты і адносіны з яго асобнымі прадстаўнікамі і групамі».

Пасля правядзення свабодных выбараў у мясцовыя Саветы і парламент еўрапейскай супольнасці прапануецца падтрымліваць з імі кантакты; і толькі пасля таго па стандартах АБСЕ мусяць прайсці прэзідэнцкія выбары.

Лідэр ПКБ Сяргей Калякін упэўнены, што «беларускае пытанне» завяло Палітычны камітэт у тупік. «Я думаю, пытанне пра аднаўленне статусу «спецыяльна запрошанага» ўздымацца не будзе. Паліткамітэт сам не ведае, што далей рабіць: у ПА СЕ ёсць шэраг рашэнняў, якія найперш трэба адмяніць, каб пайсці па шляху легалізацыі правячага рэжыму. У ПА СЕ, дзе прадстаўленыя абсалютна розныя палітычныя сілы, дастаткова часта прымаюцца не юрыдычна выверанаыя рашэнні, а палітычныя», – падкрэсліў С.Калякін.

Справа ў тым, што, паводле працэдуры ПА СЕ, для аднаўлення статусу трэба, каб свае рэкамендацыі на гэта далі тры з пяці пастаянных камітэтаў ПА СЕ, сярод якіх і Палітычны камітэт. Аднак такіх рэкамендацыяў пакуль не існуе.

Рыгор БУЯН

Цень лібералізацыі

Заканчэнне, пачатак на стар.1

Усе дакументы, датычныя эканомікі, мусіць прымацца на ўзроўні парламента, пасля абмеркавання з усімі зацікаўленымі бакамі. Неабходна падвысіць узровень гарантыяў бізнесу.

– Ці маеце вы статыстыку па канкрэтных ужытках гэтага дэкрэта, аб памерах шкоды, нанесеных нашым або замежным прадпрымальнікам?

– Дэкрэт №40 сапраўды нанёс вялікую шкоду бізнесу. Ягоныя дзеянні я б параўнаў з выбухам на ўсіх нафтахімічных прадпрыемствах Беларусі, ён горшы за дзеянні ўсіх варожых выведак.

Па маіх звестках, дэкрэт ужываўся толькі 4 разы, з якіх самы, мусіць, вядомы – гэта справа Віктара Лагвінца. Да Тамары Віннікавай, здаецца, яго таксама ўжывалі. Але нават калі б ён не ўжываўся ніводнага разу, то і тады б памер той шкоды, якую ён нанёс, быў бы такі ж значны. Па маіх ацэнках, гэта сотні мільёнаў долараў.

Дэкрэт назаўсёды закрыў пытанне для сур'ёзнага бізнесу аб магчымасці ўкладання грошай у Беларусі. Бізнесмены пачалі выводзіць свае прадпрыемствы і грошы за межы Беларусі.

Кіраўнік дзяржавы вельмі любіць хадзіць на публіцы ў праваслаўныя храмы. Але тое, што ён можа зрабіць сапраўды па-хрысціянску – гэта прызнаць сваю адказнасць і прынесці прабачэнні.

– Як вы лічыце, ці павераць цяпер прыватны бізнес у шчырасць абяцанняў Лукашэнкі?

– Сур'ёзны бізнес, у адрозненне ад простага чалавека, заўсёды даследуе пытанне аб гарантыях. Ён нікому не верыць на слова. Пакуль станоўчай рэакцыі ў яго быць не можа, бо няма ніякіх гарантыяў.

Адзначым дзіўнае супадзенне: адмена рэпрэсіўнага дэкрэта адбылася літаральна напярэдадні слуханняў па праблемах прадпрымальніцтва у Палаце прадстаўнікоў, запланаваных на 20 лістапада. Мэтай слуханняў ставіцца выпрацоўка рэкамендацыяў ураду па паляпшэнні прадпрымальніцкага клімату ў Беларусі. Асноўную ўвагу плануецца надзяліць пытанням рэгістрацыі прадпрыемстваў, ліцэнзавання і падаткаабкладання. Удзел у слуханнях возьмуць самі дэпутаты «палаткі», члены ўрада, прадстаўнікі прэзідэнцкай адміністрацыі, а таксама больш за 100 прадпрымальнікаў з усёй Беларусі.

Пры гэтым, слуханні першапачаткова планавалася правесці менавіта 16 лістапада, у пятніцу, але потым іх перанеслі. Магчыма, што якраз з мэтай даць бізнесу асэнсаваць «падарунак» улады.

Расціслаў ПЕРМЯКОЎ

ПРАГНОЗЫ

Бульба не ўрадзіла

Аграпрамысловы комплекс Беларусі чакае рэфармаванне. Ва ўсякім разе, міністэрства сельскай гаспадаркі і харчавання разам з Саветам міністраў рыхтуюцца падаць праграму рэфармавання на зацвярджэнне Аляксандру Лукашэнку. Рэч у тым, што ледзь не кожны калгас і саўгас – стратны, і колькасць такіх сельгаспрадпрыемстваў павялічваецца год ад года.

Напярэдадні Дня работнікаў сельскай гаспадаркі і харчавання два намеснікі міністра – Анатоль Рубанік ды Мікалай Папкоў – адрапартавалі пра сёлетнія поспехі аграрна-прамысловага комплексу.

Анатоль Рубанік у сваім выступленні зрабіў упор на выкананне дзяржаўнага заказу ў раслінаводстве. Сёлета хлебаробы сабралі каля 5,3 мільёна тонаў чыстага зерня, валавая вытворчасць зерня склала каля 6 мільёнаў тонаў. Нягледзячы на тое, што так званую «харчовую бяспеку» сяляне забяспечылі, планаваных 7 мільёнаў тон збожжа сабраць не ўдалося, а таму А.Лукашэнка «пытаецца, дзе абяцаныя 7 мільёнаў тонаў». Ізноў у якасці адной з галоўных прычынаў недабору збожжа называюцца дрэнныя прыродныя ўмовы: перад самым жнівом з-за спякоты на поўдні ўраджай згарэў. Збожжа саспела адначасова ў Брэсцкай і Віцебскай абласцях, але з-за належнай непадрыхтаванасці сяла мноства камбайнаў прастойвалі. Карацей, 12-15% збожжа страчана. За недаатрыманыя грошы можна было б набыць 2.500 камбайнаў. Але, як кажа А.Рубанік, гэта «рэаліі сённяшняга дня»: усе вобласці, за выключэннем Віцебскай, выканалі планавыя наказчыкі па зерню.

«Няважны год сёлета для бульбы. У грамадскім сектары пасевы бульбы займаюць каля 80 тысячаў гектараў, ці 17% усіх пасеваў. І прыкладна 660-800 тысячаў гектараў займаюць пасевы на прысядзібных участках насельніцтва. Праблема ў тым, што асноўная маса бульбы сёння прадстаўлена больш агародніцтвам, а не прамысловай вытворчасцю», – гаворыць А.Рубанік. Усяго бульбы накапалі каля 7 мільёнаў тонаў, прычым грамадскі сектар даў каля 900 тысячаў тонаў бульбы – гэта менш, чым летась.

Зусім кепска ідзе льнаводства. Беларусь мусіць атрымліваць каля 50 тысячаў тонаў ільну, аднак сёлета ўдасца сабраць толькі каля 31,5 тысячаў тонаў. Аршанскі льнозавод не можа купляць валакно па сусветных цэнах (1.500-1.600 долараў за тону), а дзяржаўных датацыяў не хапае для пераўтварэння льнаводства ў рэнтабельную вытворчасць. Анатоль Рубанік падкрэсліў, што гэтая галіна патрабуе дзяржаўных датацыяў.

Фінансавыя вынікі адыходзячага года надзвычай песімістычныя. Сёлета ажно 1.272 калгасаў і саўгасаў (з прыкладна 2,5 тысячаў) былі прызнаныя стратнымі. Колькасць прыбытковых прадпрыемстваў скарацілася да 942.

Мікалай Папкоў адзначыў, што да новага года «кошты на прадукцыю жывёлагадоўлі будуць забяспечваць рэнтабельнасць вытворчасці». Гэта значыць, што, па разліках міністэрства сельскай гаспадаркі і харчавання, закупачныя цэны на малако складуць 170 рублёў, яны вырастуць у паўтара раза. За свініну будуць даваць 1.500 рублёў, за ялавічыну – 1.050-1.080 рублёў. Адпаведна ўзрастуць цэны на гэтыя тавары ў гандлі.

Ягор СУМНЫ

Асьцярожныя павароткі ідэалёгіі

Падаецца, ідэалягічны накірунак у вышэйшых эшалёнах улады адыходзіць на другі плян. Адразу ж пасьля перамогі Лукашэнкі на выбарах быў вызвалены ад пасады галоўны прэзыдэнцкі ідэоляг і, бадай, самая адыёзная асоба ў атачэньні Лукашэнкі – палкоўнік Замяталін.

У Адміністрацыі прэзыдэнта ідэалёгіяй цяпер будзе апекавацца ня першы намесьнік кіраўніка Адміністрацыі, як раней сумнавядомы Замяталін, а чыноўнік у рангу памочніка. Іван Карэнда прызначаны памочнікам прэзыдэнта – начальнікам Галоўнага ідэалягічнага ўпраўленьня Адміністрацыі прэзыдэнта. З адукацыі ён – настаўнік: скончыў Гарадзенскі пэдагагічны інстытут.

Пасьля Вышэйшай камсамольскай школы Іван Карэнда працаваў загадчыкам аддзелу «Чырвонай зьмены», затым на розных пасадах у камсамоле й партыі. У 1992-94 гадох быў намесьнікам міністра культуры й друку, потым, цягам двох гадоў, – намесьнікам міністра культуры. Апошнія пяць гадоў спадар Карэнда працаваў у апараце выканкаму саюзнай дзяржавы Беларусі й Расеі.

Спадар Карэнда – сябра Саюзу беларускіх пісьменьнікаў, ён – аўтар трох зборнікаў вершаў. Творыць – азначым – на роднай мове. Варта спадзявацца, што хоць частка справаводзтва й дакумэнтаў будзе выходзіць з прэзыдэнцкай Адміністрацыі па-беларуску.

Два новыя намесьнікі зьявіліся й у старшыні Нацыянальнае тэлерадыёкампаніі. Аляксандар Саламаха стаў намесьнікам у справах радыё, Васіль Манюк – першым намесьнікам па тэлевізіі.

Васіль Манюк – з адукацыі выкладчык, скончыў фізыка-матэматычны факультэт Берасьцейскага пэдагагічнага інстытуту.

Колькі гадоў таму спадар Манюк ачоліў Берасьцейскі абласны камітэт па тэлебачаньні й радыё. Як прызнаўся мне адзін берасьцейскі журналіст-газэтчык зь незалежнага выданьня, менавіта за Манюком мясцовае тэлебачаньне можна стала глядзець. Цікавыя праграмы, аб'ектыўныя разнастайныя навіны – і пра пікеты, акцыі пратэсту, і пра ўсялякія папярэджаньні ды суды «Брестского курьера»...

У Доме Радыё ў Менску прызначэньне Аляксандра Саламахі ўспрынялі з энтузіязмам. Перш за ўсё, літаральна ўсе супрацоўнікі Радыё – ад вядучых журналістаў да тэхнічнага пэрсаналу – уздыхнулі з палёгкай: урэшце рэшт зьнялі Ўладзімера Ядранцава, які выявіўся адною з самых вычварных істот у асяродку Лукашэнкі.

Аляксандар Саламаха з адукацыі журналіст, працаваў у газэтах. Апошнія тры гады працаваў у прэсавай службе Адміністрацыі прэзыдэнта, потым ачольваў Галоўнае ўпраўленьне грамадзка-палітычнай інфармацыі.

Аднак нічым адметным спадар Саламаха грамадзкасьці не запомніўся. Таму журналісты дзяржаўнага радыё, як і тэлевізіі, цяпер настроены аптымістычна.

Што ж да лёсу Аляксандра Зімоўскага, то незалежныя мэдыі, здаецца, пасьпяшаліся паставіць крыж на ягонай кар'еры. Ад пасады намесьніка старшыні Белтэлерадыёкампаніі, якую ён займаў да цяперашняга часу, Зімоўскага ніхто не адхіляў.

Безумоўна, ці спраўдзяцца кволыя надзеі на лепшае тэле- й радыёжурналістаў, вядома стане крыху пазьней.

Іна СТУДЗІНСКАЯ
Радыё «Рацыя»

ВОЙСКА

Шаг к общей армии

В Минске успешно завершились переговоры, которые радикально повышают уровень российско-белорусского военного сотрудничества. Заместитель главкома ВВС РФ генерал-лейтенант Юрий Бондарев и командующий войсками ПВО Беларуси генерал-лейтенант Валерий Костенко согласовали документы, которые предусматривают создание Единой региональной системы (ЕРС) ПВО двух государств.

Ожидается, что в конце ноября на совместной коллегии военных ведомств двух государств подготовленные проекты будут утверждены. Основным из них станет Соглашение о совместной охране границы Союзного государства в воздушном пространстве и создании ЕРС.

Военные обеих стран уже несут совместное боевое дежурство и в автоматизированном режиме обмениваются информацией о воздушной обстановке.

По существу, Москва и Минск на случай внешней агрессии создают коалиционную группировку, в которую войдут практически все соединения и части России и Беларуси, дислоцированные в восточноевропейском регионе. В военное время, а также, по армейской терминологии, в угрожаемый период ЕРС будет передана вся полнота власти и ответственности в воздушном пространстве.

В мирное время роль ЕРС сводится к наблюдению за воздушным пространством, защите внешней границы, контролю за соблюдением установленного порядка в небе. При этом значительную роль в управлении силами и средствами ПВО сохранят российские и белорусские центральные командные пункты.

Возглавлять ЕРС будет командующий, назначаемый Высшим государственным советом Союзного государства по представлению министров обороны РФ и РБ. Его рабочим органом должна стать оперативная группа, в которою войдут офицеры обоих государств.

Параллельно войска ПВО Беларуси будут объединены с ВВС, и вооруженные силы страны приобретут характерную для большинства современных армий трехвидовую структуру.

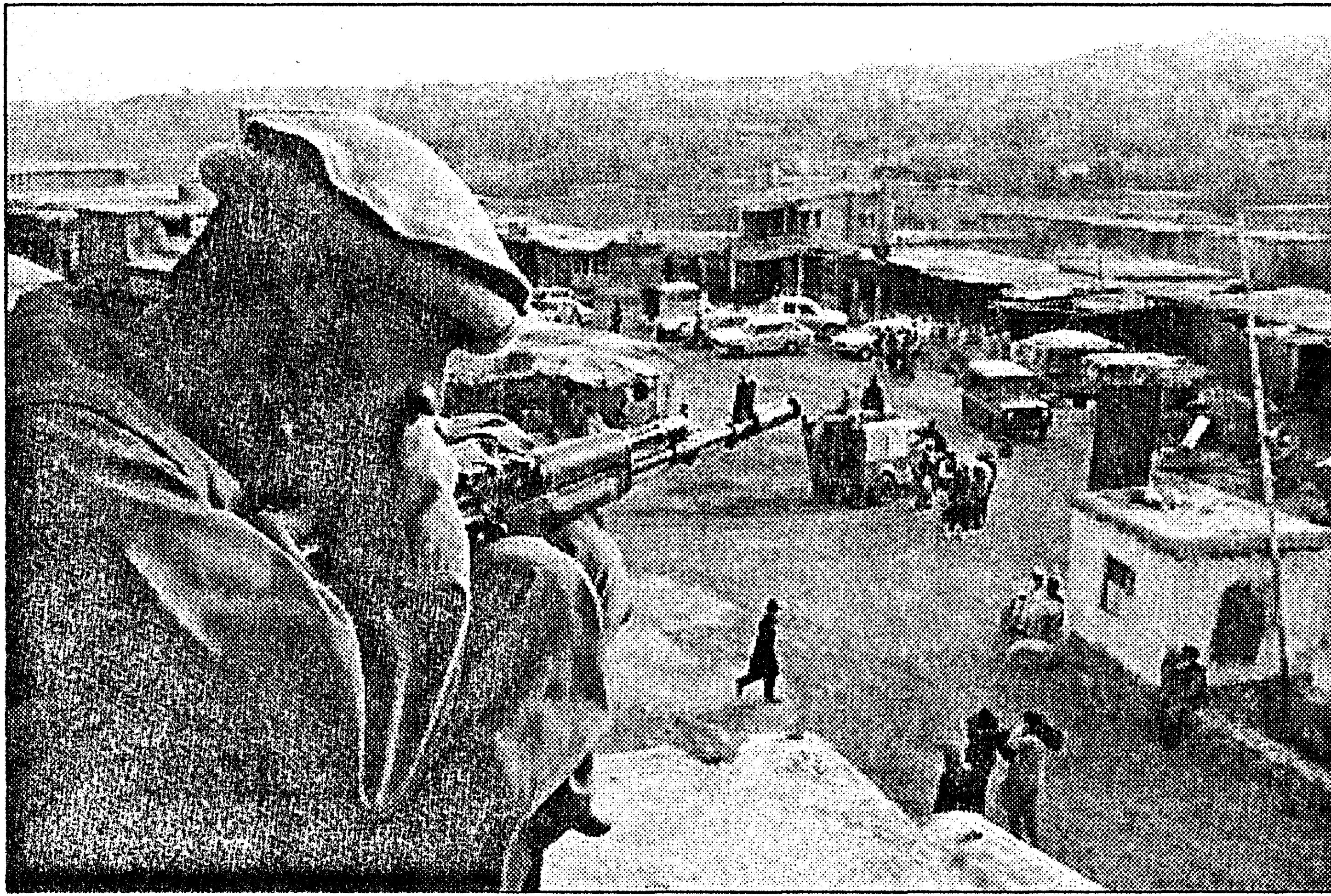
Военно-политическое руководство России рассчитывает, что примеру Минска последуют и другие государства, входящие в ОС ПВО СНГ. Речь, например, может идти об Армении и Казахстане.

Кроме того, хотя военные уклоняются от обсуждения этой проблемы, создание ЕРС ПВО призвано продемонстрировать некоторые варианты российского ответа на новый тур расширения *NATO*.

Сергей СОКУТ
Ng.ru

В катакомбах Афгана

Особенности Афганистана как театра военных действий таковы, что одними «рейнджерами» обойтись будет трудно. Вполне вероятно, что в горах и долинах Афганистана американцам придется вести длительную осаду укреплений талибов с использованием всех имеющихся сил и средств. Об этом, в частности, говорит боевой опыт 40-й армии, которой боевые действия приходилось вести весьма в специфических условиях.



Во многих населенных пунктах, особенно в безводных районах центрального, южного и западного Афганистана, имеются водосборные кяризные системы. Они представляют собой сеть расположенных под наземными водотоками подземных галерей шириной и высотой до 2,5-3,5 м, на дне которых расположены водосборные колодцы, сообщающиеся между собой каналами. На различном удалении друг от друга из галерей имеются выходы на поверхность земли, через которые осуществляется их вентиляция, а также проникновение воды во время заполнения наземных водотоков внутрь галереи. Кяризные системы нередко используются мятежниками для укрытия от огня артиллерии и ударов авиации, скрытого маневра и захоронения оружия.

Кяризы начинаются в горных районах в местах выхода воды на поверхность и простираются на многие десятки километров. Они разветвляются, пересекаются, иногда проходят в одном направлении на разных уровнях. Созданные в древности и постоянно совершенствуемые, кяризные системы сейчас во многих районах страны представляют собой очень сложные сети, схем которых, как правило, не имеется.

Уничтожение моджахедов в кяризах сопряжено с большими трудностями – можно разрушить систему водоснабжения, а цели боя не достигнуть.

При проведении операции в районе кяризных систем большое значение имело вскрытие всей сети подземных галерей. Для этого проводилось аэрофотографирование, создавались фотопланшеты, производился опрос местных жителей. Добывались пленные из отрядов, пользующихся кяризами. Принимались меры к добыче в местных органах власти, у старейшин кишлаков схем кяризных систем. Особое внимание обращалось на выявление оконечных входов в галереи, а также мест их разветвления. Принималось во внимание, что моджахеды могли пробивать ходы в соседние, в ниже и выше расположенные галереи.

При подходе к кяризу, в котором, по имеющимся данным, укрывались моджахеды, подразделение блокировало возможно большее количество входов, за остальными устанавливалось наблюдение, готовился огонь артиллерии и автоматических гранатометов. Через выходы с помощью громкоговорителей моджахедам предлагалось сдаться. Если моджахеды отказывались выйти из галереи, то принимались меры по их выкуриванию или уничтожению.

В кяризные колодцы, размещенные рядом друг с другом, опускались заряды взрывчатого вещества и одновременно подрывались. Галереи забрасывались дымовыми гранатами и шашками (обычно в кяризах хорошая горизонтальная тяга). Иногда в колодцы заливалось горючее и подрывалось гранатами. Если находили основной выход из кяриза на поверхность (например, в жилом строении или на поле), навстречу досмотровой группе направлялась еще одна группа. Как правило, досмотровым группам удавалось отыскивать склады моджахедов по следам свежей работы и вытеснять мятежников на поверхность.

В ходе одной и той же операции, даже небольшого масштаба, применялись самые разнообразные тактические приемы: налеты, обходящие отряды, засады, высадка десантов, окружение моджахедов (полное или с использованием рельефа местности), воздушное минирование и т.п. Основным же тактическим методом действий войск было блокирование того или иного отряда или объекта моджахедов и прочесывание местности силами афганских подразделений. И хотя моджахеды знали этот метод, за редким исключением они не могли парировать его, так как подходы к объекту и блокирование его каждый раз варьировались в зависимости от конкретных условий местности и обстановки.

Моджахеды стремились, используя кяризную систему, совершать быстрый маневр из одного района действий в другой. При этом эффективность действий, полная реализация их возможностей, как показывает анализ операций только 1983 г., осуществлялась нанесением ударов частью сил во фланг и тыл нашим подразделениям, основные же свои силы моджахеды стремились вывести из-под ударов наших и афганских войск еще до начала боевых действий.

Анализ архивных материалов 40-й армии за 1983 г., раскрывающих формы и способы борьбы с диверсиями, показывает, что только за 1983 г. мятежниками на маршрутах движения колонн, вплотную соприкасающихся с кяризной системой, совершено 318 диверсий (222 обстрела колонн и 96 путем минирования).

Как ни досадно, богатый отечественный опыт ведения боевых действий в особых условиях сегодня во многом забыт. Это представляется тем более странным, что Вооруженные силы России последнее десятилетие воюют исключительно в горах, выкуривая противника из пещер и подземных ходов. Вполне возможно, что с подобными же проблемами столкнутся и американские подразделения в ходе войны в Афганистане.

Евгений НИКИТЕНКО
Novayagazeta.ru

«Аль-Каида» потеряла одного из лидеров

Представители движения Талибан подтвердили, что ближайший сподвижник Усамы бин Ладена, военный руководитель сети «Аль-Каида» Мохаммед Атеф погиб при бомбардировке Кабула. В пятницу с сообщениями об этом выступили представители американской администрации.

Полагают, что Атеф помогал разрабатывать план нападений на здания Всемирного торгового центра в Нью-Йорке и Пентагон в Вашингтоне, приведших к гибели тысяч человек.

Он принимал непосредственное участие в разработке операции по взрывам в американских посольствах в Африке в 1998 году. Он составил руководство "Аль-Каиды" по подрывным операциям и занимался руководством тренировочными лагерями Аль-Каиды. Дочь Атефа замужем за сыном бин Ладена.

Мулла Наджибулла, представитель руководства талибов в городе Спинболдак, на юго-востоке Афганистана, подтвердивший факт гибели Мохаммеда Атефа, не сказал, где именно он погиб, и кто еще из «Аль-Каиды» стал жертвой американского авианалета.

Спецназ США охотится за талибами

Между тем, министр обороны США Дональд Рамсфелд заявил, что американские спецназовцы ведут сухопутные бои против талибов и экстремистов из «Аль-Каиды».

ВВС США тем временем продолжают наносить бомбовые удары по Кандагару и другим районам, где талибы оказывают сопротивление.

Рамсфелд сообщил, что спецназовцы «ведут поиск информации, перекрывают дороги, расстреливают продолжающих сопротивляться талибов и экстремистов «Аль-Каиды».

Рамсфелд отказался назвать точное число солдат, участвующих в операции, но сказал, что их «несколько сотен».

По его словам, жертв среди американского спецназа пока нет.

Рамадан не влияет на тактику

Еще один высокопоставленный представитель Пентагона подтвердил, что с наступлением Рамадана тактика американских военных не изменится. Сейчас войска США и их союзников наращивают свое военное присутствие в Афганистане.

Около 100 британских солдат прибыли на расположенную под Кабулом авиабазу Баграм. Они будут участвовать в гуманитарных операциях. В Узбекистан вылетают 60 французских военных. Перед ними стоит задача такого же рода, и в ближайшие часы французских солдат перебросят в Мазари-Шариф.

Дипломаты продолжают усилия

Заместитель специального посланника ООН в Афганистане Лахдара Брахими, Францеск Вендрелл надеется в субботу провести в Кабуле переговоры с представителями Северного альянса о политическом будущем страны.

ООН хочет созвать конференцию с участием различных афганских политических сил для обсуждения вопроса о формировании нового афганского правительства, в которое вошли бы представители всех этнических групп.

По словам Лахдара Брахими, этот процесс становится все более затруднительным по мере того, как Северный альянс закрепляется в Кабуле. Главным препятствием к началу встречи, судя по всему, стали споры о том, где ее проводить. Представители Северного альянса настаивают на том, чтобы она прошла в столице.

BBC

Ноябрь. Аренас

Посмотрел на днях ленту «Пока не придет ночь», посвященную известному кубинскому писателю Рейнальдо Аренасу. Аренаса у нас переводили очень мало — в советские времена предпочитали писателей, одобренных режимом Кастро, потом уже было не до переводов... Но я задумался не о вечном конфликте талантливого художника с тоталитарным режимом — подобный конфликт предопределен уже самой сущностью искусства и самой сущностью диктатуры. Судьба Рейнальдо Аренаса практически ничем не отличается от биографии Осипа Мандельштама или Василя Стуса — только Аренас успел глотнуть капельку свободы, а наши поэты так и остались вечными узниками... Поэтому на Западе могут такой фильм посмотреть с естественным ужасом и сочувствием к художнику и его народу, а мы будем смотреть его, сочувствуя самим себе... Однако меня ошеломили кадры, на которых не было Рейнальдо Аренаса. А был молодой Фидель Кастро, страстные погромные речи которого шли в переводе сухими субтитрами...

Молодой Фидель Кастро... Если диктатор сможет удержать власть лет пять-десять, уничтожить не очень много соотечественников и не полностью разрушить экономику, о нем все равно будут говорить как о преступнике. Страна, свергнувшая его власть, будет преследовать бывшего правителя по всему миру, требуя выдать собственному трибуналу, заморозить счета, осудить политически... Земля будет гореть под ногами такого человека...

А если диктатор окажется более сильным, продержится у власти четыре десятилетия, станет настоящим монархом, режим которого закончится только с его смертью? О, тогда уж о нем будут писать как о масштабном политическом деятеле. Никаких тебе концентрационных лагерей, пыток, экономического развала, коррупции, казнокрадства, нищеты — всего того, из чего и складывается новейшая история острова, который до сих пор — до сих пор! — в наших газетах называют островом Свободы. А только его роль в политике, осознание масштаба личности, воспоминания об интеллектуалах, приезжавших на многочасовые интервью... В этом году, в связи с юбилеем Кастро, я прочел немало текстов о нем... Запомнил название одного, написанного блестящим польским публицистом Леопольдом Унтером, — «Пророк с глазом кобры». Сам текст был достаточно реалистичным и далеким от восторженного описания кастровского режима и личности диктатора. Но — какой образ! Какую фантазию возбуждает этот человек только потому, что издевается над своими соотечественниками не с 1959-го по 1967-й, а уже и в новом тысячелетии...



На самом деле все довольно просто. Бедный остров, население которого уже привыкло к диктатурам, захватила еще одна, еще демагогичнее, чем предыдущие. Кубинцы давно уже стали нацией нищих — сначала жили на деньги Советского Союза, теперь существуют благодаря денежным переводам флоридских родственников и определенным послаблениям в экономике. Нет в этом масштаба, нет никакой романтики. Но время всегда работает на диктаторов; легитимизирует их длительное правление, заставляет задуматься: может, люди хотят так жить? Ну, это на Западе могут так думать, мы-то знаем точно, как оно бывает, и наши Фидели Кастро нас тоже не спрашивали, хотим ли мы и дальше жить под их животворным руководством... И, кажется, из опыта Советского Союза или гитлеровской Германии, как и любой другой тоталитарной страны, ясно, что не следует преувеличивать масштаб диктатуры, что все красивые разговоры о силе идеологического влияния и отклике нации заканчиваются на пороге очередного концлагеря — а на Кубе хорошо изучили и скопировали опыт ГУЛАГа и без помощи Солженицына.

Недавно у российского президента Владимира Путина спросили, зачем нужны его стране отношения с такими странами, как Северная Корея или Беларусь. Он, прежде чем серьезно ответить, отшутился знаменитой цитатой Рузвельта «Сомоса негодяй, но он наш негодяй». Остроумно, конечно. Ясно, как это все возникло в эпоху противостояния миров. Не ясно, сколько будут держаться страны, управляемые негодяями, что еще должно произойти в нашей жизни, чтобы мы поняли: каждая такая страна в конце концов превращается в живую бомбу, способную взорваться в любую минуту и обжечь своим пламенем и нашу жизнь. Каждый год существования диктатуры уничтожает культуру самоуважения, человеческой инициативы, умение сопротивляться, лишает шансов еще одно поколение и еще одно, а когда наконец приходит свобода, люди ее не узнают, кажутся равнодушными, апатичными, не готовыми к самостоятельным действиям, снова ищут взглядом того, кто им скажет, что делать, наведет порядок, накормит... Мы все это хорошо знаем из собственного опыта...

Виталий ПОРТНИКОВ
«Зеркало недели»

«Большая стирка»

Операции по отмыванию денег в масштабах всей планеты в последнее время достигли не виданного ранее размаха. По оценкам Джермина Брукса, исполнительного директора неправительственной антикоррупционной организации *Transparency International*, общая сумма отмываемого за год находится в пределах от 500 млрд. до 1,5 трлн. долларов.

Большая часть денег, поступающих в «стирку», добывается в процессе торговли наркотиками. При этом 70 процентов всего опиума поступает в продажу из Афганистана. Впрочем, эксперты *Transparency International* и безо всякой конкретной географической привязки неразрывно связывают в единую цепочку организованную преступность, коррупцию и терроризм.

Борьба с практикой отмывания «грязных» денег приобрела ощутимый размах еще в прошлом году, когда заметные усилия принимались как на межгосударственном уровне, так и на корпоративном. Был обнародован список тех стран, в законодательстве которых было слишком много лазеек для желающих устроить очередную «постирушку», и наиболее видное место в этом списке заняли Египет, Израиль, Ливия, Индонезия и Россия. При этом в Афганистане, Иране и Ираке вообще не обнаружилось законов, препятствующих процессу отмывания денег. А в Саудовской Аравии и Пакистане эти законы существовали лишь на бумаге.

Страны–члены ОЭСР разработали обширную программу, предусматривающую принятие достаточно жестких санкций против стран-нарушительниц, а также против оффшоров, уличенных в отмывании «грязных» денег. Однако после одностороннего отказа администрации президента США Джорджа Буша участвовать в этой программе процесс несколько затормозился.

Зато знаменательным стало другое соглашение, которое заключили между собой представители 11 крупнейших транснациональных банков. Они добровольно взяли на себя обязательства о личной ответственности за каждого своего клиента, что, с одной стороны, позволяло сохранить конфиденциальность законопослушных банковских операций, а с другой — давало возможность отследить «подозрительные» финансовые транзакции.

Как утверждают сотрудники ФБР, именно квалифицированное отслеживание таких «подозрительных» транзакций и являлось наиболее эффективным средством предотвращения сентябрьских терактов. Однако компетентным органам не хватило в свое время ни компетентности, ни средств.

Мир, изменившийся после 11 сентября, потребует новых законов. И действительно, эксперты ОЭСР уже подготовили новое наступление на «грязные» деньги. Местом специальной конференции, посвященной мерам по пресечению финансовых потоков, адресованных террористическим организациям, намечен Вашингтон. Как оказалось, на своих ошибках американцы все же способны учиться. Зато законодательство, принятое правительством Италии 3 октября с.г., которое существенно затрудняет борьбу с отмыванием «грязных» денег, свидетельствует, что чужие ошибки не очень-то впечатляют. И удручает в преддверии введения наличного евро, которое, по мнению специалистов, может еще больше облегчить жизнь финансовым «прачкам». Как утверждают представители *Transparency International*, большинство операций по отмыванию денег осуществляется при переводе денег за пределы отдельно взятой страны, поэтому остановить эти грязные финансовые потоки можно только международными усилиями.

Оксана ПРИХОДЬКО
«Зеркало недели»

Калгасы дыхаюць на ладан

Гродзеншчына чарговы раз дасягнула выдатных вынікаў у раслінаводстве і жывёлагадоўлі. Адначасова сельскагаспадарчая галіна вобласці апынулася ў яшчэ глыбейшым крызісе. Вялікая колькасць калгасаў блізкія да развалу. У гэтым — парадокс і рэаліі эканомікі постсавецкага тыпу, якая існуе ў Беларусі.

Паводле прызнання старшыні абласнога камітэта па сельскай гаспадарцы і харчах М.Касцюка, добрыя вынікі «не далі магчымасці ўмацаваць эканоміку гаспадарак». Калі летась збожжа далó ім рэнтабельнасць 112%, дык сёлета яна будзе амаль удвая меншай. Рэнтабельна — на 59% вырошчваць рапс. На яго сёння добры попыт, таксама за мяжой. Аднак дзяржава пакінула мінулагоднія(!) закупачныя цэны. А калгасы, як вядома, перш за ўсё абавязаны выконваць дзяржзаказ. Прычым выдаткі на вытворчасць рапсу за год павялічыліся.

Што датычыць жывёлагадоўлі, дык ад яе — суцэльныя страты. Вытворчасць ялавічыны, напрыклад, прыносіць «мінусавую рэнтабельнасць». Яна роўная мінус 11,5 працэнта. Ад малака стратаў яшчэ больш — мінус 15,4 працэнта. Па словах М.Касцюка: «Пры павелічэнні вытворчасці змяншаецца рэнтабельнасць. Штосьці няладна ў гэтай сістэме». 28% гаспадарак вобласці сёння стратныя. Летась банкрутаў было толькі 20%. Такім чынам, стратная 81 гаспадарка. Намеснік сп.Касцюка па эканоміцы М.Сарасек дадае, што яшчэ 98 маюць рэнтабельнасць усяго да 5%. Гэта — таксама кандыдаты ў банкруты.

Мацней стаяць на нагах толькі адна пятая частка калгасаў і саўгасаў. Ім, маўляў, «нашыя рэаліі страшныя ў меншай ступені». Але для большасці гаспадарак, па словах М.Касцюка, «перспектыва выглядае туманнай». Яшчэ тры гады таму прыбытку ад продажы раслінаводчай прадукцыі гаспадаркам хапала да лістапада. Сёння, прадаўшы яе, калгасы апынуліся «в долгах, как в шелках». Сельскагаспадарчае начальства гаворыць, што ў вёсцы «заробкі — 71 тысяча ў сярэднім за 9 месяцаў — мізэрныя, смешныя, але іх немагчыма выплаціць. У гаспадарках няма абаротных сродкаў, і немагчыма працаваць дастойна». За жнівень вяскоўцам вобласці не выплачаны 1 мільярд рублёў, за верасень — яшчэ 3 мільярды. За кастрычнік пакуль дакладна не падлічылі, але напэўна таксама будзе некалькі мільярдаў. А, між тым, Лукашэнка загадаў да 1 снежня выплаціць усе заробкі.

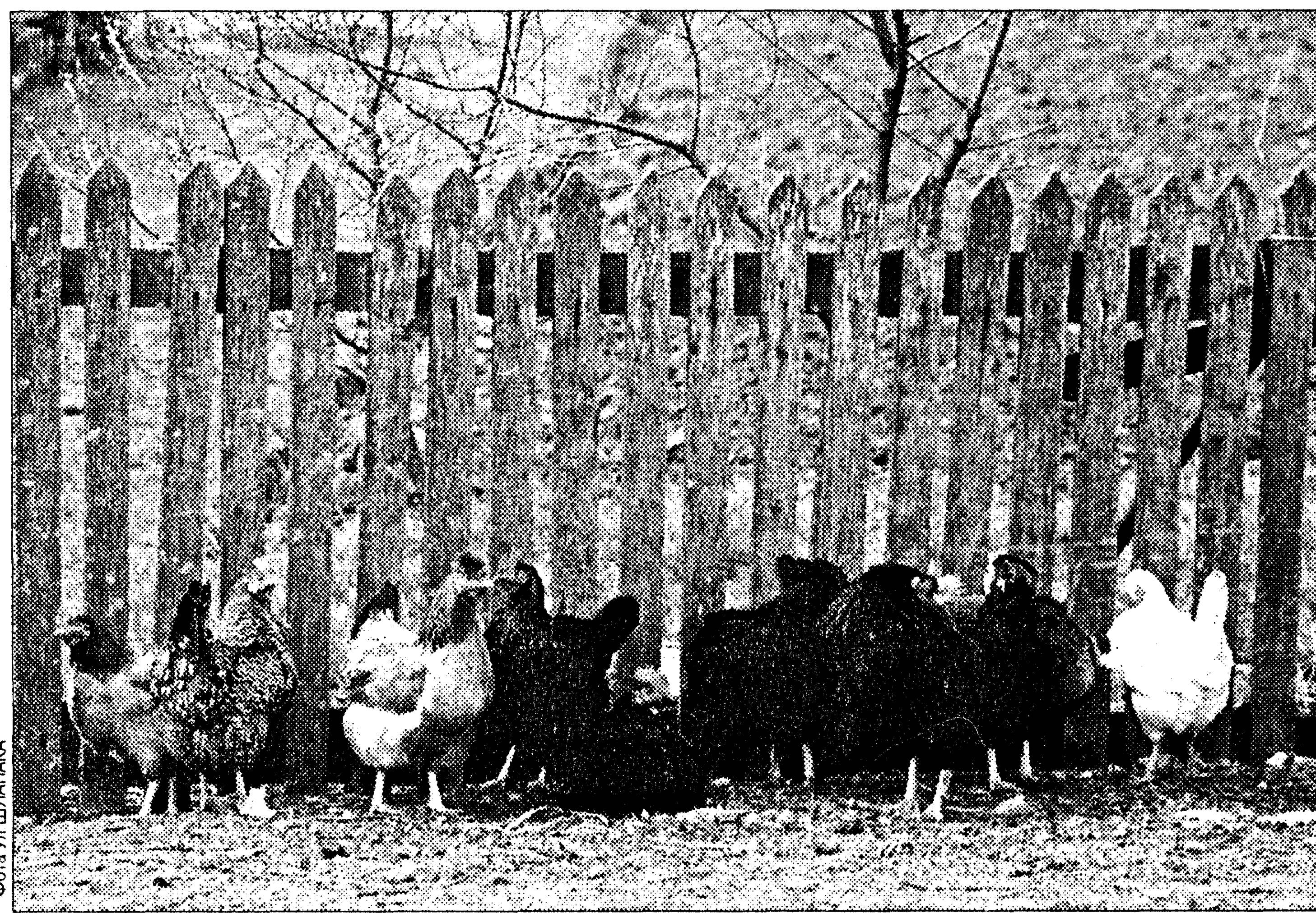
Сёлета валавай прадукцыі гаспадаркамі сабрана болей, чымсьці летась. А прыбыткаў атрымана на 3,2 мільярда рублёў меней. М.Сарасек гаворыць, што сёння адбываецца «лавінападобны рост даўгоў» гаспадарак. У сярэднім на кожную прыпадае 420 мільёнаў рублёў (летась было толькі 120 млн.), прычым некаторыя маюць ужо запазычанасць болей за 1 мільярд. Па яго сведчанні, толькі падаткамі гаспадаркі плацяць у бюджэт болей грошай, чымсьці атрымліваюць дапамогі ад дзяржавы. Тым жа часам сама дзяржава не заплаціла калгасам каля 1 млрд. рублёў за здадзенае збожжа, яшчэ столькі ж — за цукровыя буракі. Яшчэ некалькі мільярдаў за харчы не вярнуў гандаль.

Сёння 70% зябліва не ўзарана, няма грошай на паліва. Пад сёлетні ўраджай на 1 гектар ворыва было ўнесена 164 кг угнаенняў. Летась, напэўна, будзе меней. Між тым, у мінулым годзе ўносілася 200 кг, а яшчэ раней — 280. Усё гэта разам пагражае развалам калгасаў, якія гэтак імкнецца захаваць улада. Калі да гэтага дойдзе, лічаць кіраўнікі аблсельгасхарчу, дык павялічыцца колькасць фермераў, магчыма таксама стварэнне асацыяцый фермерскіх гаспадарак. Не выключана таксама, што ўзнікнуць сельскагаспадарчыя кааператывы і таварыствы. Што датычыць саўгасаў, дык яны пачалі пераўтварацца ва унітарныя прадпрыемствы.

У перапрацоўцы прадукцыі таксама існуюць праблемы. Магутнасці выкарыстоўваюцца толькі напалову. 42% мясных прадуктаў купляе насельніцтва вобласці, 44% разыходзіцца па ўсёй краіне. На экспарт ідзе ўсяго 4%. Тым жа часам сёлета было закуплена каля 4 тысяч тонаў польскай свініны. Праблемай стаў крадзеж на вёсцы, асабліва ў прыгарадных мясцінах. Крадуць з палеткаў гародніну, бульбу, крадуць кароў, цёлак. Каб закупіць прадукцыю ў калгасах, перапрацоўшчыкі бяруць крэдыты пад 80%. За 10 месяцаў давялося заплаціць банкам толькі па працэнтах больш за 5 мільярдаў рублёў. Выконваючы дзяржзаказ, прадпрыемствы маюць страты. На 1 тоне масла — 500-700 тысяч рублёў, а таксама на мясе. Па словах М.Маісеева, намесніка сп.Касцюка, згодна з Грамадзянскім кодэксам, дзяржаўны заказчык павінен кампенсаваць страты. Аднак гэта не робіцца.

Усе гэтыя прызнанні, факты і звесткі можна было пачуць на перадсвяточнай прэс-канферэнцыі, якая адбылася ў Гродне 15 лістапада. З пачутага можна было зрабіць выснову: чым лепей беларускі селянін працуе, тым меней зарабляе, але мае больш праблем. Затое, як заўжды, у выйгрышы вялікі папуліст і заступнік «простага чалавека», які прымусіць «нячэсных чыноўнікаў» узяць у банках пад астранамічныя працэнты крэдыты, каб разлічыцца з Юзікам і Васілём да зімы. Рэйтынг і харызма, безумоўна, зноў павысяцца. Інфляцыя таксама.

Сяргей МАКСІМОВІЧ



Фота Ул.ШЛАПАКА

Минская «кругосветка»,
или Место в книге рекордов

После победы на выборах А.Лукашенко резко усилил свою общественно-хозяйственную активность. И, пожалуй, в силу этой своей уникальной способности вмешиваться во все и вся, он уже вполне может претендовать на место в Книге рекордов Гиннесса.

Впрочем, может просто потому, что других претендентов по хозяйственной номинации просто нет. Даже если взять только лидеров похожей (социалистической) ориентации, во все времена уделявших хозяйственным вопросам пристальное внимание, то делали они это все-таки более академично. Пошлют, например, делегацию творческой интеллигенции для ознакомления со строительством канала, научных сотрудников – на сортировку картофеля, а подчиненных на коммунистический субботник, и сидят у аппарата Морзе, расшифровывая победные реляции с мест. Но и среди них были гораздо менее усердные. Так, Великий Мао, подумав, произносил на китайском Политбюро фразочку типа должны цвести сто цветов, чего вполне хватало для того, чтобы миллионы китайцев начинали варить сталь в кухонных горшках или стрелять по воробьям. Великий скачок — это у них называлось.

Мудрому и грозному Ким Ир Сену достаточно было посетить какую-либо фабричку и сделать несколько замечаний по поводу непосредственного срастания рабочей силы с силой технологической. В виде ценных указаний они тут же вырубались в мраморе и с нарочными рассылались для вечного руководства всем остальным агропромартелям.

А Фиделю, безусловно самый поэтический революционер, все это хозяйство было интересно лишь в той мере, в какой, например, свиная чумка вписывалась в обличающие американский империализм пламенные и многочасовые речи. До сих пор он усердствует больше всего на трибуне. Правда, теперь уже нет-нет да и заснет после особенно выразительного слова или жеста.

А взять нынешнего лидера России, этой поистине альма-матер реального социализма, В.Путина. То иногда бросит какое-либо замечание типа хлеб всему голова, да и умчит к черту на рога. То на Окинаву, то в Америку. А по возвращении, говорят, к полякам собирается. Совсем, выходит, за чужим забыл свое кровное?

Если же взять страны с явно «не нашей ориентацией», то они вообще на длительное время остаются бесхозными. Все эти Буши, Шираки, Шредоры с Мэйджерами так и колесят по свету. Для них кругосветку совершить, все равно что для Лукашенко круг вокруг Минска по кольцевой дороге.

А может дело вовсе не в ориентациях, а в том, что везде цари настоящие, для них мир, как огород для дачницы. Они в нем и хозяйствуют. А наш вроде бы как засланный. Иван Васильевич какой-то, только не из будущего, а неизвестно какого времени.

И ведь что характерно, нет, например, в Германии Шредера, уехал погостить к другу Вове, посмотреть на Кремль и кордебалет в Мариинке (раньше показывали только в Большом), а дорожные службы работают, а коровы доятся, картофель убирается и даже проститутки демонстрируют классовую сознательность, организовываясь в профсоюз. Что и говорить. Германия в этом ряду не исключение, подтверждающее правило.

Оно может и у нас было бы «по-немецки». Но кто попробует, главное, кто ему даст.

На прошлой неделе Лукашенко ревизировал хозяйство Минской области. Как сообщила об этой поездке «Советская Белоруссия», Лукашенко проехал по благоустроенному Партизанскому проспекту на реконструируемую Минскую кольцевую автодорогу, дав указание столичной и областной власти особое внимание обратить на обустройство прилегающей к «колцухе» территории, произнес какую-то сентенцию о дорогах вообще, посетил отстроенную, как все утверждают, по мировым стандартам, «Комаровку», да съездил в смолевичскую деревню Алесино. Помня о приоритетах (деревня кормит город), по информации из того же источника, общаясь с алесинцами, Лукашенко подчеркнул, что если не будет развиваться социально-образовательная сфера — «будут учитель и врач» — то жизнь в деревне не заглохнет никогда. Такая вот банальщина, которую растиражировали на всю страну как образец государственной мудрости.

Но дело даже и не в этом. Говорят, истина не перестает быть истиной, даже когда становится банальной. И именно банальные истины труднее всего усваиваются. Например, необходимость чистить зубы или мыть руки до еды и после посещения туалета осознают почти все. Но делают это только люди, получившие соответствующее воспитание. А для того, чтобы умение не говорить глупости стало привычкой, необходимы усилия не только семьи, но и школы. В вузе, сколько бы их невоспитанный человек ни заканчивал, ситуацию уже не исправишь.

Главное в том, что сказана была не банальная истина, а банальная ложь. Дело в том, что белорусские деревни переживают не только демографический кризис по причине старения населения, они доживают свой социальный возраст как места поселения. Именно это и замышлялось, когда проводили социалистическую индустриализацию, когда сносили «неперспективные» деревни, когда строили стотысячники-свинокомплексы, отравляя все живое на десятки верст вокруг.

Но идеалисты-коммунисты считали, что деревня исчезнет, растворившись в городе, сохранив сельское, вберет в себя лучшее городское. Но деревня не растворяется, она просто вымирает.

Разумеется, в том вины Лукашенко нет, не он определил алгоритм нашего развития на десятилетия вперед. Но и заслуги его в том нет. Ведь периодические наезды для встреч со специально подготовленными пенсионерами ничего не решают. В смысле реально существующих проблем. Да и не царское это дело, красоваться перед пенсионерами. Есть для этого профессионально озабоченные люди.

Вот такая она, минская кругосветка.

Константин СКУРАТОВИЧ

Забарона на прафесію

Настаўнік Андрэй Аляхновіч быў звольнены з пасады сацыяльнага педагога СШ №1 г.Крупкі па арт.47.3 Працоўнага кодэкса за ўчынак, «несумяшчальны са званнем настаўніка». Суд, у які звярнуўся А.Аляхновіч, падтрымаў адміністрацыю.



Адказчык, загадчык Крупскага РАНА Анатоль Зайцаў, сказаў: «Гэта не суд над палітычным змагаром, гэта чыстая крымінальшчына. Ён выкарыстоўваў дзяцей як зброю. Пад выглядам настаўніка ён выхоўваў «пятую калону» ў школе».

Падчас судовых спрэчак абаронца А.Аляхновіча Святлана Гарбаток сцвярджала, што адміністратыўнае парушэнне, якое стала падставай звальнення з працы настаўніка, не насіла амаральнага характару, звальненне ёсць незаконным і носіць выразна палітычны характар. Святлана Гарбаток сказала: «Я хачу звярнуць увагу суда на тое, што было высветлена на судовым паседжанні – з дзецьмі ў Аляхновіча адбылася папярэдняя размова аб тым, што зараз ідзе агітацыйная перадвыбарная кампанія, што можна выказвацца за альбо супраць таго ці іншага кандыдата. Апрача таго, як бачна з тлумачальных дзяцей, яны разумелі, які характар маюць наклейкі. Пагадзіўшыся распаўсюджваць наклейкі, дзеці зрабілі свой усвядомлены выбар. Апрача таго, у судовым паседжанні было высветлена, што залежнасці дзяцей ад Аляхновіча не было – вынікі іх вучобы ад яго не залежалі... Дзеянні могуць быць амаральнымі, калі дзяцей вучаць кепскаму з пункту гледжання маралі, з пункту гледжання ўстойлівым уяўленням людзей пра дабро і зло, – нячэснаму, несправядліваму, кепскаму. Можна гаварыць аб амаральных дзеяннях, калі б настаўнік уцягнуў дзяцей у крадзеж, распіццё спіртных напояў. У дадзеным выпадку вельмі складана гаварыць пра тое, што былі парушаныя менавіта нормы маралі. Звальненне Аляхновіча насіла палітычную афарбоўку. Сапраўдныя прычыны – не амаральнасць, а палітычныя перакананні Аляхновіча».

Пракурор запатрабаваў адмовіць у задавальненні зыску ў поўным аб'ёме і заявіў, што выказваць свае палітычныя меркаванні і незадавальненні сучасным станам у грамадстве можна толькі на сваёй кухні, а не сярод вучняў. На гэтыя словы А.Аляхновіч адказаў, што «зараз нас на кухні ўжо немагчыма ўсіх загнаць».

Суддзя Васіль Панкратаў вынес рашэнне — не задаволіць зыск па аднаўленні на працы. Андрэй Аляхновіч будзе абскарджваць гэтае рашэнне ў Мінскім абласным судзе.

Інфармацыйны аддзел ГА ПЦ «Вясна»

Выканкам супраць фермера

16 лістапада калегія Камітэта дзяржаўнага кантролю Гомельскай вобласці выступіла ў якасці арбітра ў канфлікце паміж выканкамам Жыткавіцкага раёна і мясцовым фермерам Міхаілам Шрубам, чыя сялянская гаспадарка была прызнана ў 2000 годзе лепшай у краіне.

Канфлікт пачаўся ў 1999 годзе, калі старшынёй Жыткавіцкага райвыканкама стаў Пётр Савіцкі. Годам раней рашэннем райвыканкама Міхаілу Шрубу былі прадастаўлены ў арэнду тэрмінам на 25 гадоў 180 гектараў зямлі двух калгасаў, аб чым бакі заключылі дамову. Новы кіраўнік раёна ініцыіраваў адмену дадзенага рашэння, і хаця дамова арэнды скасаваная не была, зямлёй карыстацца фермеру забаранілі.

Міхаіл Шруб расцэньвае канфлікт як «спрэчку двух падыходаў да гаспадарання на зямлі», бо ў яго сялянскай гаспадарцы ўраджайнасць збожжа і бульбы ў два разы вышэйшая, а іншай гародніны – у 10-15 разоў вышэйшая, чым у калгасах раёна.

Старшыня калгаса імя XXII з'езда КПСС Іван Серада пацвердзіў членам калегіі, что старшыня райвыканкама Пётр Савіцкі метадамі псіхалагічнага naціску і прамым умяшаннем у працу калгаса спрабуе перашкодзіць супрацоўніцтву з фермерам Шрубам.

Вырашана, што бліжэйшая сесія Жыткавіцкага раённага Савета дэпутатаў адновіць права фермера на карыстанне арандаванай зямлёй. Што ж тычыцца старшыні райвыканкама, то калегія накіруе ў аблвыканкам прадпісанне разгледзець пытанне аб неадпаведнасці Савіцкага займаемай пасадзе.

Ірына ШАНЦАВА

«Проект Путин»

«К 2005 году Россия и Белоруссия станут единым государством, а президент Путин получит возможность быть избранным еще на два срока по новой союзной Конституции». Это смелое предположение выдвинул на заседании клуба «Гражданские дебаты» заместитель председателя Комитета Госдумы РФ по международным делам Леонид Слуцкий.

Заседание было посвящено промежуточным итогам двух лет правления Путина. Власти, как обычно, повезло больше, чем обществу. В целом, Путин выполнил стоявшую перед ним задачу «деприватизации власти». Однако на данный момент, как считают российские политологи, «деприватизированная власть» начинает выходить за отведенные ей рамки и приступает к «пожиранию своих детей»: революционная целесообразность имеет привычку забывать о своей революционности и, следовательно, временности. Путину, как было отмечено на заседании, необходимо превратиться из лидера электорального большинства в лидера общества – только так он сможет выиграть следующие выборы, до которых осталось лишь два года.

Очевидно, что вновь и в очередной раз не все реформы доведены до конца, а многие даже еще не начаты: не реформирована армия, не дебюрократизирован государственный аппарат, в конце-концов не построено правовое государство. Результативность решения «мелких» вопросов можно поставить под сомнение: «подкачал» экономический рост, а падающие цены на нефть вообще делают его проблематичным; слабо функционирует институт представителей президента в федеральных округах; внешнеполитическая деятельность президента все больше напоминают по стилю деятельность Горбачева. Как отмечали эксперты, горбачевские деяния Путина могут оказаться не менее разрушительными, чем те, что проводил сам первый и последний президент СССР.

У российского президента есть в запасе еще один срок – в этом никто не сомневается. Но четыре года для такой страны, как Россия – «мертвому припарки». Огромной России тесно в придуманном где-то и навязанном ей электоральном цикле. Нам бы периоды подольше с точки зрения исторических масштабов. Тогда и изменения смогут принять необратимый и, следовательно, исторический характер. Союзное нам государство Беларусь и политические амбиции его лидера в который раз становятся предполагаемой жертвой исторических амбиций России. Помнится, сценарий «союзного президентства» рассматривался в свое время для Ельцина, чтобы сделать конституционным его третий срок.

Татьяна КОРНЕЙКО
GazetaSNG.ru

Вяроўка з ветру

Адзін казаў, што днямі ў парлямэнце былі спрэчкі па бюджэце. Стаў пра тое думаць. І шкада зрабілася гэных, каторыя спрачаліся. Лаяцца дзеля грошай, каторых няма, што вяроўкі з ветру віць.

Бо што ёсць бюджэт краіны? Нашы грошы не нашай нацыі патрэбы. А якія патрэбы нацыі? Быць здаровай, разумнай і здольнай, каб рабіць добрыя твары сабе і людзям, каб не прайграваць іншым нацыям.

Грошы бяруцца, натуральна, з падаткаў, а падаткі з нас, грэшных, альбо ўпрост, альбо ўскосна – з прадпрыемстваў, дзе мы працуем. Калі нехта думае, што Беларусь шмат зарабіла на будучыню, памыляецца. Па тым, якая атрымалася народная гаспадарка за дзесяць месяцаў, няцяжка меркаваць, што будзе ў наступным годзе.

У студзені-кастрычніку 2001 году дынаміка гаспадарчага жыцьця Краю як заўжды вызначалася знешнімі фактарамі. Ад нутранага фактару нас трэсьці перастала ў верасьні і зараз назіраецца выразны адхадняк.

Тэндэнцыя прыросту нашага ВНП, падобная на стэнаграфічны запіс астматычнага кашлю, не пакідае надзеі на яе пераадоленьне. Бо тое, што ўпарта паўтараецца пры пэўных умовах дзесяць гадоў, паўторыцца і адзінаццаты, балазе ўмовы ніхто — ні прэзыдэнт, ні дэпутаты, ні ўрад памяняць у новым бюджэце не наважыліся.

Сітуацыя ў адміністрацыйным пляне навэт прыемная. З параметраў прагнозу, што зацьвярджаюцца штогод найвышэйшым указам, не выкананыя толькі два. Вы, напэўна, здагадаліся, што гэта сельская гаспадарка і знешні гандаль.

Да вызначанай галоўным дзяржаўным прарокам і цудатворцам мяжы яны не дацягнулі адпаведна на 5 і 5,5 адсоткі. Хто верыць у Бога, можа думаць, што ён ад аграрыяў адвярнуўся. Наш аграпрамысловы комплекс дасягнуў такога ўзроўню дэградацыі, што, акрамя як ад надвор'я, ні ад чаго ўжо не залежыць. Каторыя атэісты, могуць наракаць на сябе, што ня маюць грошай, каб купляць імпартную прадукцыю. Тая для простай краіны простых людзей зрабілася занадта дарагая.

Апошняе навэт да лепшага, бо, як разлічваюць статыстыкі ВНП, дык адмоўнае сальда знешняга гандлю (калі імпарт большы за экспарт) ад тога нутраного прадукту адымаюць.

Дасканалыя, дарэчы, бюджэтныя разлікі ўраду зробленыя на падставе чарговага прэзыдэнцкага прагнозу на наступны год. У спадзяваньні на што той прагноз ствараецца – самы вялікі беларускі ваенны сакрэт.

Добрага надвор'я чакаць з імавернасцю 100% у наступным годзе не даводзіцца. Хіба што браты-мусульмане дадуць нам шанц. Прыціснуць братоў-славянаў падзеньнем кошту нафты. У тых валюты ня стане на круты імпарт, і вернуцца яны ў нашыя братэрскія абдымкі са сваім бартэрам разам. Такое ўжо за часы незалежнасці бывала.

А то даводзіцца ўпіхваць тавар за абы-што. Мяркуйце самі, фізічны аб'ём экспарту ў Расею падвысіўся амаль на 14%, а ў далярах — толькі на 8%, бо сярэднія цэны экспарту ў параўнаньні з адпаведным перыядам мінулага году атрымаліся сёлета на 5% ніжэйшыя.

Нашу валюту за сыравіну, між тым, атрымліваюць расейцы вельмі рэгулярна. На тое гледзячы, пачынаем адкрываць дзеля сябе іншы сьвет, дзе немцы і ўкраінцы, кітайцы і палякі, літоўцы ды італьянцы. Можа праз гандаль зь імі вычухаемся неяк.

Што да інфляцыі, дык у ладкі пляскаць заўчасна. Хоць яна ніжэйшая, чымсьці летась, але вышэйшая па ўсім навакольлі. Экспарцёрам ад тога мо, і лепей, а так... Да таго ж з'явілася адна тэндэнцыя, каторая насцярожвае. Рэч у тым, што тэмпы росту інфляцыйных выдаткаў бюджэту сталі пераважаць над тэмпамі інфляцыйных прыбыткаў, а гэтак здаралася ўжо напачатку 1995 і 1998 гадоў.

Пры нашых тэмпах росту ВНП, што вагаюцца ў сярэднім вакол 1% да папярэдняга кварталу, навэт наша інфляцыя скажае структуру попыту ўнутры краіны. Фінансавыя цяжкасці пераследуюць па чарзе, а то і разам, усе галіны вытворчасці.

Мінстат малюе такія хвалі бурнага росту рэальных грашовых прыбыткаў насельніцтва, каторым пазайздросьціў бы сам Айвазоўскі. Клопат ураду пра прадпрыемствы, што апісвае «Советская Белоруссия», можа выціснуць сьлязу ў сярыйнага забойцы. А няўдзячныя прадпрыемствы – стратныя. Летась у студзені-верасьні было стратных 21%. Сёлета амаль удвая болей – 40%.

Ня трэба, безумоўна, паддавацца паніцы, каторую спрабуюць сеяць у грамадстве недабітыя апазіцыянэры. Проста ў народнай гаспадарцы ўзніклі часовыя дыспрапорцыі. Пра тое сведчыць і пэўны спад уздыму рэнтабельнасці. Прыбытак ад рэалізацыі прадукцыі ў адсотках да выдаткаў на яе вытворчасць і продаж летась быў 13%, а сёлета – толькі 10% (у 1999 годзе было 15%).

Можа, як бальшэвікі казалі, насьпеў час «перестроиться на марше», а не перці ў прорву ўсім статкам.

Дарэчы, пра статак. Падобна, крыху ачуняла сельская гаспадарка. Вытворчасць прадукцыі за дзесяць месяцаў у супаставімых коштах склала 99,5% да ўзроўню мінулага году. Аб'ём вытворчасьці ў расьлінаводстве скараціўся толькі на 2,7% у параўнаньні з леташнім узроўнем. Зябліва ўзаралі да сьвята Вялікага Кастрычніка ўсяго на 6% меней, чым на тую ж дату ў 2000 годзе. Буйной рагатай жывёлы паменела на два адсоткі. А магло быць значна горай. Бо трактарам недадалі 10% саляркі, а калгасьнікам — 63% зарплаты.

Карацей кажучы, народу спачатку абвясцілі нейкую лібэралізацыю, потым прапанавалі аптымістычны прагноз ад гаранта нашага вечнага шчасьця, і нарэшце прыпячаталі ўсё стандартным праектам бюджэту ўзору 1995-2000 году. Вялікае шчасьце беларускага народу ў тым, што ён гэтых абвестак не пачуў.

Капусту квасіў. З ёдаванай сольлю. І зрабіўся вельмі разумны.

Юзік ЛАБЭЦКІ



Фота Ул.ШЛАПАКА

250 доларaў, узятыя са столі

Для звычайнага абываценя галоўным хвалюючым эканамічным паказчыкам заўсёды быў узровень заработнай платы. Для чалавека гэта як лакмусавая паперка эфектыўнасці эканамічнай палітыкі дзяржавы. І яго не цікавіць, адкуль гэтыя грошы бяруцца і на колькі доўга гэтай цудоўнай крыніцы хопіць.

Абяцанне кшталту «жыць будзем кепска, але нядоўга» і думка, што горш ужо няма куды, былі аптымістычным супакаеннем для беларуса і дзесяць гадоў таму, і зараз, і, верагодна, не згубяць актуальнасці і яшчэ праз дзесяцігоддзе. А ва ўмовах такога адвечнага аптымізму і паўсюднай эканамічнай непісьменнасці дзяржаўным ідэолагам працаваць адно задавальненне. Народ некапрызны і наіўны. Варта разрэкламаваць адну трохзнакавую лічбу, і адно прадчуванне ейнай матэрыялізацыі ў кішэні робіць чалавека ледзьве не напалову бліжэй да шчасця.

Эканамічна адукаваным людзям у гэтым плане жыць цяжэй. Веды пазбаўляюць іх агульнага аптымізму, бо прыкінуць рэалістычнасць абяцанак і спрагназаваць, чаго варта чакаць далей, ім па зубах. А эканамістам-навукоўцам час ад часу яшчэ выпадае займацца распрацоўкамі завседама нездзяйсняльных абяцанак. Сорамна, але такая дзяржаўная служба.

НАШАЙ СВАБОДЗЕ стала вядома, як, напрыклад, распрацоўвалася Праграма сацыяльна-эканамічнага развіцця на 2001-2005 гады, пра якую беларусам сёлета не пераставалі трубіць і якая паабяцала ім да 2005 года заробак у 250 долараў. Падрыхтоўка гэтага дакумента была даручаная Навукова-даследчаму інстытуту міністэрства эканомікі, які гэтым і займаўся на працягу года. У выніку падрыхтаваны ім праект гэтай праграмы, можа, і меў нейкія спрэчныя моманты і недапрацоўкі, але, па ацэнках спецыялістаў, затое ён быў зроблены на падставе сур'ёзных эканамічных разлікаў і прагнозаў, а таму больш-менш рэалістычным. Аднак да канчатковага варыянта Праграмы сацыяльна-эканамічнага развіцця на 2001-2005 гады, стаўшага потым перадвыбарнай праграмай кандыдата на прэзідэнта А.Лукашэнкі, той першы быў мала чым падобны. У прыватнасці, у ім быў ніжэйшы працэнтны рост асноўных макраэканамічных паказальнікаў, а павелічэнне заработнай платы да канца 2005 года было вызначанае лічбамі, меншымі прыкладна ў 1,5 раза за шырока разрэкламаваныя 250 долараў.

Дакумент у такім выглядзе патрапіў у Савет міністраў, і тут пачаліся палітычныя гульні напярэдадні прэзідэнцкіх выбараў. Спрагназаванага заробку падалося замала, і на распрацоўшчыкаў пасыпаліся патрабаванні яго падвысіць. За некалькі дзён эканамістам давялося распрацаваць яшчэ некалькі варыянтаў праграмы: рэвальвацыйны, які прадугледжваў умацаванне беларускага рубля, памяркоўны і напружаны. Тэмпам росту таго ж унутранага валавага прадукту ў іх маглі б пазайздросціць любыя краіны, дзе эканоміка развіваецца імкліва. Натуральна, што ва ўмовах планавай эканомікі рукі выкруціць можна каму заўгодна, і падвышэннем аб'ёмаў вытворчасці, працай на склад выканаць такія паказальнікі магчыма. Але гэта для вытворцаў бы азначала поўнае банкруцтва. Пад гэтымі варыянтамі ніякай трывалай эканамічнай асновы ўжо не было, а лічбы расстаўляліся ў іх выключна інтуітыўна.

Міністэрства эканомікі свой больш-менш рэалістычны праект у перадвыбарных варунках адстаяць так і не змагло, і канчатковым варыянтам Праграмы сацыяльна-эканамічнага развіцця да 2005 года стала нейкая кампіляцыя віртуальных лічбаў. Перад выбарчымі ўстаноўкамі саступаюць усялякія эканамічныя законы.

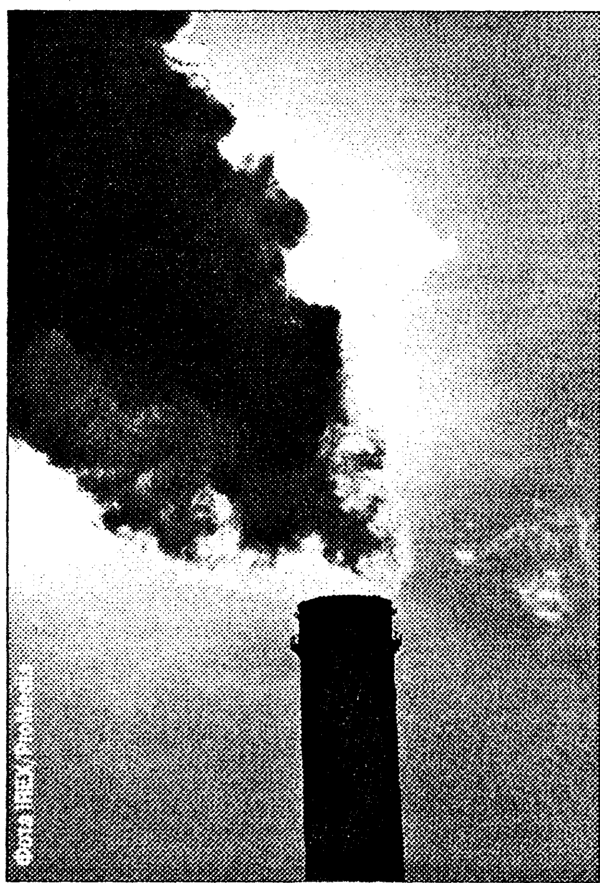
Вось таму абяцанне падвысіць заработную плату зацягваецца. Першым этапам агульнага абагачэння павінна было стаць павелічэнне заробкаў да 100 долараў да канца гэтага года, у прыватнасці, бюджэтнікам — да 30 снежня 2001 года. А паводле нядаўніх заяваў міністра фінансаў Міхаіла Корбута, вышэй за 78 долараў рэальны заробак у бюджэтнай сферы да Новага года не падвысіцца, а 110 долараў ён зможа дасягнуць толькі напрыканцы 2002 года. Так што беларусы, якія прагаласавалі за Лукашэнку, могуць ужо зараз карэктаваць узятыя са столі 250 долараў праз чатыры гады. І для гэтага не трэба быць эканамістам, якім замест выпрацоўкі сапраўды вартых праграмаў выхаду краіны з крызісу даводзіцца «распрацоўваць» (хутчэй, маляваць) вось такія палітызаваныя замовы.

А наогул эканамістам у нашым недасканалым жыцці працы хапае: рэформаў трэба правесці багата. Напрыклад, рэформа адміністратыўна-тэрытарыяльнага ўладкавання краіны. Дарэчы, спецыялісты лічаць, што нам для большай зручнасці кіравання і абслугоўвання насельніцтва варта было б замест 6 абласцей мець іх як мінімум у 3 разы больш. Эканамічныя выгады ад гэтага былі б большымі, чымсьці страты на ўтрыманне павялічанага адміністратыўнага апарату.

На «прабіванне» вартых прапановаў сыходзіць не адзіны год. Чыноўнікаў даводзіцца літаральна выхоўваць: з года ў год абыходзіць кабінеты, тлумачыць кожны тэрмін і значэнне прапановы. Эканамічнага цуду ў нашым становішчы чакаць ужо не варта, бо спрыяльны час ужо згублены дзесяцігоддзе таму. Але і эканамістаў-навукоўцаў, якія маглі б распрацаваць праграму паступовага выхаду з любога крызісу, у нас хапае. Адзінае што няма для гэтага палітычнай волі.

Алена ЛАБАНАВА

Тарыфная бязглуздзіца



Філіі Свабоднага і Незалежнага прафсаюзаў Наваполацкай ТЭЦ збіраюць подпісы пад заявай працоўнага калектыву прадпрыемства да прэм'ер-міністра Генадзя Навіцкага. У звароце, пад якім ужо падпісаліся 342 працоўныя, выказваецца незадаволенасць эканамічным становішчам, якое тут склалася. У прыватнасці, з траўня тут ёсць праблемы з выплатамі заробкаў і адпускных. Рабочыя вінавацяць у гэтым «Віцебскэнерга» і просяць перавесці Наваполацкую ТЭЦ у прамое падпарадкаванне міністэрства энергетыкі.

У заяве гаворыцца, што цяперашняя сістэма перакрыжавальнага субсідзіравання энергаспажыўцоў, шырокая практыка спісання запазычанасцяў неплацёжаздольных суб'ектаў гаспадарання адгукаецца стратамі энергагаліны і прыводзіць да «падрыву нармальнай работы энергетычных прадпрыемстваў», што можа прывесці «да парушэння вытворчага цыкла і павелічэння беспрацоўя». Паводле дадзеных мінстата, спажыўцы электраэнергіі і цепланосьбітаў краіны вінныя энергетыкам каля 2 мільярдаў долараў.

Неразумная тарыфная палітыка прывяла да таго, што дзяржаўныя прадпрыемствы-гіганты Полацкага рэгіёна інвестуюць дзесяткі мільёнаў долараў на будаўніцтва ўласных энергетычных установак. «Віцебскэнерга» прадае нафтахімічным прадпрыемствам энергію па заведама завышаных коштах, тады як сабекошт прадукцыі Наваполацкай ТЭЦ у 3-4 разы меншы за іх. Ад дарагой энергіі адмаўляюцца, а ТЭЦ вымушаная скарачаць вытворчасць.

У заяве даводзіцца, што адзіны спосаб вывесці з крызісу і энергетычную, і нафтахімічную галіну – увядзенне абгрунтаваных тарыфаў на цепла- і электраэнергію.

Алесь КАТОВІЧ

Сократили субсидии

В проекте бюджета на 2002 год, принятом белорусскими парламентариями в первом чтении, правительство сократило субсидии на жилищно-коммунальное хозяйство и транспорт. Запланировано и постепенное уменьшение льгот перекрестного субсидирования, а это означает, что население теперь вынуждено будет больше платить за жилье, газ и электричество, за проезд в общественном транспорте. Не получат в следующем году так называемых «гробовых» денег жители пограничных с Чернобылем районов, в которых уровень радиации составляет от 1 до 5 кюри на квадратный километр. Символических выплат в 600-700 белорусских рублей ($1=1520 б.р.) будут лишены 1 миллион 300 тысяч человек. Таким образом, правительство, утверждая, что проект бюджета носит социально ориентированную направленность, все дальше удаляется от истины. И тем не менее, оно намерено увеличить на 0,1% от ВВП расходы на оборону и содержание органов внутренних дел.

GazetaSNG.ru

Адзіная валюта – за туманам

Увядзенне адзінай грашовай адзінкі Беларусі і Расіі можа быць перанесена на больш позні тэрмін, чым 2005 год. Пра гэта на сустрэчы з украінскай урадавай дэлегацыяй заявіў старшыня праўлення Нацыянальнага банка Беларусі Пётр Пракаповіч. «Наша пазіцыя нязменная – толькі роўныя ўмовы, толькі захаванне незалежнасці і поўнага суверэнітэту Рэспублікі Беларусь. Наш прынцып такі: дабівацца такога кірунку, якога дабіваюцца краіны Еўрапейскага Саюза. Калі ж гэты прынцып не будзе выкананы, то, натуральна, усе пытанні будуць адсоўвацца на больш доўгі перыяд».

Алег САКАЛОЎ

ЭКСПРЭС

Прогнозы, долги, расчеты

Транспорт «на костылях»

По данным министерства статистики и анализа Беларуси, в январе-августе нынешнего года убыточность трамвайно-троллейбусных парков составила 62,9%. Убыточность работы минского метрополитена возросла с 56,5 до 59,1%. Вдвое с лишним уменьшилась рентабельность самого прибыльного вида транспорта — трубопроводного (с 282,5 до 137,5%). В целом рентабельность транспортной отрасли Беларуси в январе-августе 2001 года составила 17,9% (против 21,2% за тот же период 2000 года). Доля убыточных предприятий возросла с 16,2 до 31,7%. Общая сумма убытков составила 17 млрд. рублей.

Туристы поумерили свой пыл

По мнению Международной организации труда (МОТ), после сентябрьских событий в Америке, интерес к заграничному отдыху люди потеряли надолго. В наихудшем положении оказываются курорты Центральной Америки и Карибского бассейна. МОТ не ожидает быстрого выхода из сегодняшнего кризиса, определяя уровень падения отрасли в 5-20%. Для иных небогатых районов кризис туризма означает общий экономический кризис, ведь там туризм — чуть ли не основная статья национального бюджета. Последний раз жестокий кризис в отрасли наблюдался в 1991 году, в связи с войной в Персидском заливе. Тогда число гостей в Северной Америке упало на 22%, а в Великобритании — на 5%. В нынешнем году число американцев, посетивших Францию, упало на 91%, общее число туристов в Японии — на 80%.

Инвесторы ценят у нас «естественные потребности»

По самым скромным подсчетам через реальный сектор экономики Беларуси может без проблем пройти в год 1 млрд. долларов США. Но пока инвесторов привлекает в основном пищевая промышленность. В эту сферу сегодня вкладывается 35% от общего объема иностранных инвестиций. В торговлю и общественное питание – 17%. Доля российского капитала в прямых инвестициях в республику, по мнению экспертов Комитета по инвестициям, пока небольшая. Гораздо активнее вкладывают средства в экономику Беларуси бизнесмены ФРГ, США, Нидерландов, Польши.

Андрей КАРПОВИЧ

Музыка беларускай свядомасці

20 лістапада прагучыць опера «Дзікае паляванне караля Стаха», прымеркаваная да 50-годдзя вядомага спевака Віктара Скарабагатава

— Спадар Віктар, напачатку прыміце мае і завочна чытацкія віншаванні з 50-годдзем. А вось ці даўно вы ў высокім музычным мастацтве?

— Наступнай вясной ужо будзе 33 гады. Мне было 17 гадоў, калі я трапіў у прафесійны калектыў. Гэта быў ансамбль песні і скокаў Балтыйскага флоту. Адбылося гэта знянацку. Тагачасны кіраўнік ансамбля сябраваў з мінскімі музыкамі, і аднойчы прыехаў сюды набіраць новых людзей да сябе. А я тады быў студэнтам першага курса музычнай вучэльні. Ён, праслухаўшы мяне, прапанаваў: «Паехалі служыць. Вось зараз». Бацькі далі згоду, я сеў у цягнік і паехаў у Калінінград. Ансамбль гэты на той момант быў вельмі моцны, была дужа прыдатная творчая атмасфера. Наш тагачасны мастацкі кіраўнік Зіновій Масарскі, цяпер прафесар Санкт-Пецярбургскай кансерваторыі, родам з Віцебскай вобласці. Неяк ён сказаў мне: «Давай «Купалінку» паспяваем». А я не ведаў — дзіця асфальту. Гэта цяпер я ведаю беларускую музыку лепей за многіх-многіх. Два дні мы займаліся тэорыяй музыкі, два – сальфеджыо. Выязджалі на гастролі ў Вятку, мастацкі кіраўнік браў аўтобус і вёз нас у Воткінск, радзіму Чайкоўскага. Былі ў Лейпцыгу — вёў у Томаскірхе, дзе працаваў Бах.

— Можна лічыць, што ў арміі вы вучобы не перапынілі?

— Ну, так. І калі вярнуўся, адразу паступіў у кансерваторыю, не скончаючы вучэльні. Ужо са сцэнічным вопытам і замежнымі гастролямі. На 3 курсе я выканаў ролю графа ў «Вяселлі Фігаро», і тое было неяк ужо натуральна. Мне пашанцавала, што ў маладосці быў звязаны з людзьмі, якія нешта ўклалі ў мяне. У тым ліку і сябры. Напрыклад, Кір'янаў Вячаслаў, калекцыя кружэлак выдатных спевакоў, операў, кампазітараў якога была ці найлепшая ў Піцеры. Мой аднагодак, ён ведаў у 100 разоў больш, чым я, і мяне да слухання музыкі наблізіў.

— У многіх вушы класічную музыку ўкласці надзвычай цяжка, і яна на ўсё жыццё застаецца адрынутай і выпхнутай з дыскаў і кружэлак іншым.

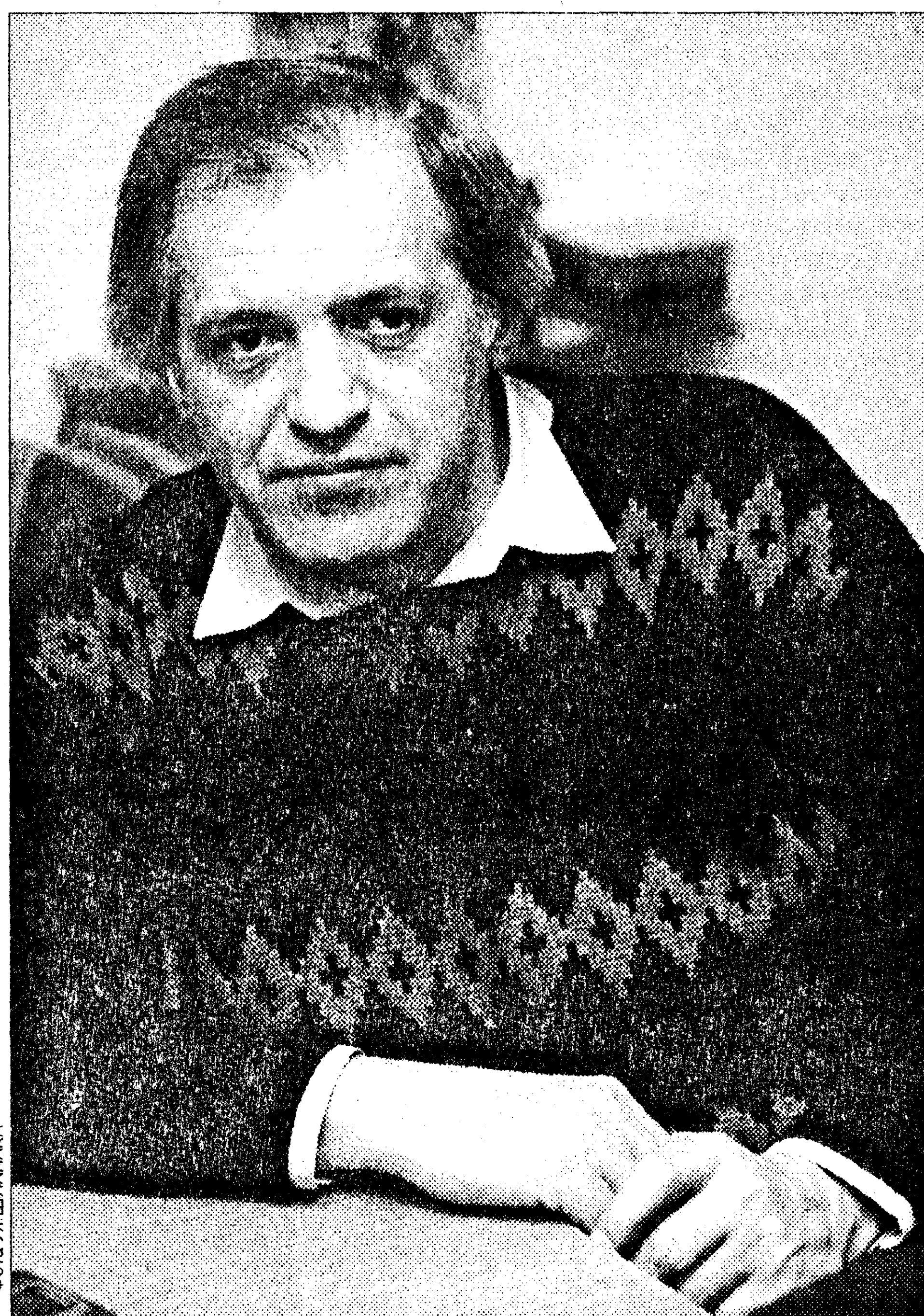
— Тыя ж сімфоніі і санаты ў пэўны час былі музыкай для баўлення часу. А опера – наогул самы дэмакратычны жанр. Праўда, калі выконваецца для людзей, а не для сябе. Навошта выконваць на мове арыгіналу оперы, калі публіка іх не разумее. Але тады навошта выконваць? Ну, вы прыйдзіце, а я пачну вам спяваць што-небудзь (спявае нешта па-італьянску. – **К.П.**). Што вы зразумелі?

— На вашую думку, праграмкі недастаткова? А калі разгорнутую праграмку даваць?

— Так і робяць – у «Ковент-Гардэне», Ла Скала. Я там сам вучыўся і бачыў. Там у праграмцы даюць поўныя тэксты на мове арыгіналу і на роднай мове слухачоў. У нас гэта на маёй памяці было адзін раз. Калі была пастаўленая «Тоска» Пучыні, далі лібрэта на беларускай мове цалкам. Самы лепшы варыянт: мусіць быць такі інтэрнацыянальны тэатр, які працуе на мове арыгіналу з адпаведнымі праграмкамі ці бягучым радком над сцэнай на мове народа, які глядзіць гэтую оперу, другі тэатр – цалкам на мове гэтага народа. Так робяць у свеце. Наогул нармальная еўрапейская сталіца павінна мець 4-5 оперных тэатраў. У Берліне іх 6, у Нью-Йорку – 7, у Мілане – 4.

— У нас пакуль адзін тэатр оперы. І беларускамоўная опера тут – «Дзікае паляванне караля Стаха» — таксама адна, і тая ідзе нерэгулярна.

— Ну, спектакль гэты ўжо немалады. Каб ішоў рэгулярна, трэба ўводзіць у пастаноўку новых выканаўцаў. Гэта ў планах ёсць. А зараз пакуль што працуе яшчэ той склад, што больш за дзесяць гадоў таму спяваў прэм'еру.



Фота Ул.ШЛАПАКА

— А што замінае паказваць «Фаўста» Антонія Радзівіла?

— Рэч у тым, што ў гэтай антрэпрызе задзейнічана вельмі багата людзей, прычым усе яны з розных калектываў, у кожнага свой графік працы. Сцэна ж Опернага тэатра заўжды занятая: адзін дзень — пад операй, другі – пад балетам. Як падгадаць, каб усе артысты былі на месцы і вольныя, а балетныя і оперныя трупы на гастролях? Шкада, канечне, што «Фаўст» не ідзе, бо вельмі ж удала атрымалася. Мы здолелі зрабіць тое, чаго болей за сто гадоў не маглі зрабіць у еўрапейскіх тэатрах – паказаць спектакль цалкам. Нямецкія музыказнаўцы казалі, што ўсе спробы, якія былі ў Германіі, – гэта «хатнія радасці». Сама большае – 10 карцін з «Фаўста». А мы паказалі ўсе 24. Немцы былі ашарашаныя тым, што пабачылі і пачулі.

— А як часта «Беларуская капэла» знаходзіць старажытны беларускі музычны матэрыял, і колькі часу займае ягонае аднаўленне і ператварэнне ў слухальны твор?

— Па-рознаму бывае. Ёсць, напрыклад, у нас адзін твор Восіпа Казлоўскага, які гучаў усяго адзін раз за ўсю сваю гісторыю. Ён знойдзены ў Санкт-Пецярбургу. Чаму ў Расіі не звяртаюць увагу на гэты твор, не ведаю. Паверце, па мастацкай якасці ён не саступае, напрыклад, «Рэквіуму» Моцарта. Музычныя вартасці проста відавочныя. Але ёсць арганізацыйныя праблемы з дэманстрацыяй гэтага твора: яна зрывалася некалькі разоў. У наступным годзе, спадзяемся, атрымаецца. Музычны матэрыял «Фаўста» ўзнаўлялі гады з два, паўтара года працавалі з Васілём Сёмухам над перакладам лібрэта, потым патроху паказвалі ў Нясвіжы, у Доме літаратара ў Мінску і ў філармоніі... Агулам жа ад моманту знаходкі да ўвасаблення ў оперны спектакль прайшло гадоў пяць. А ёсць рэчы, якія пачынаюць гучаць хутка. Наогул на сёння мы паказалі, хоць бы па адным творы, 150 кампазітараў.

— А пласт густоўнай беларускай музыкі, якой варта даць другое нараджэнне, яшчэ багаты?

— Акіян.

— Многія нашы суайчыннікі сумняюцца, што творы беларускіх кампазітараў не саступаюць замежным.

— Не трэба метры вылічваць літрамі. Калі параўноўваць, то трэба глядзець адпаведныя эпохі. Кажуць, пакажыце геніяльныя творы?! Але геніяльнымі яны становяцца пры выкананні. Вядома, што ёсць пэўны ўзровень геніяльнасці кампазітарскай. Але ж музыка – гэта гукі, а не рэчы і ноты. Ноты – гэта толькі запрашэнне да музыкі, першая прыступка ў ланцугу «стваральнік музыкі–выканаўца–слухач». Без апошніх двух усё не мае аніякага сэнсу. Мы даводзім усё да лагічнага канца, гэта становіцца здабыткам спачатку нашай гісторыі, потым часткай свядомасці. «Беларуская капэла» зрабіла многа, але гэта толькі пачатак. Ёсць шмат цяжкасцяў. Напрыклад, заснуем мы тэатр, дзе будуць толькі беларускія оперы, але ў 18-ым стагоддзі іх было 11, у 19-ым – болей, але кожная партытура патрабуе карпатлівай працы, там было ўсё па-нямецку, па-польску, па-французску – трэба перакласці на беларускую мову. Але наступным пакаленням будзе прасцей. Яны ўжо ведаюць, што ёсць Напалеон Орда, Станіслаў Манюшка, Флярыян Міладоўскі, урэшце, Міхал Клеафас Агінскі, якому стаіць помнік у Маладзечне. Я адмыслова падышоў і спытаў у людзей, а хто гэта стаіць? Яны мне: «Як, вы не ведаеце? Гэта Міхал Клеафас Агінскі!» Яшчэ гадоў 10 таму гэтыя самыя людзі мне так не адказалі б.

— Памятаецца, на сёлетнім з'ездзе беларусаў свету вы прэзентавалі ў якасці гімна Згуртавання беларусаў свету «Бацькаўшчына» кампіляцыйную кампазіцыю з «Полацкага сшытка». А што вы мяркуеце наконт нацыянальнага гімна ўсёй Беларусі?

— Спецыяльна гімны не пішуцца. Уявіце сабе, што падумаў бы Йозеф Гайдн, калі б даведаўся, што частка ягонага фа-мажорнага смыковага квартэта ёсць гімнам Германіі? Ён не пісаў гімна, ён пісаў смыковы квартэт. Прайшоў час, калі гэтая музыка стала часткай генетычнага кода немцаў. Яна замацавался ў іхняй свядомасці як святыня і стала гімнам. З гімнам Польшчы тое самае: Агінскі пісаў баявую песню паўстанцаў 1794 года, якую праз сто гадоў узялі ў якасці гімна. Толькі твор, які пройдзе такі шлях, мае права быць гімнам. Выйдзіце на вуліцу і спытайце, хто ведае ці хоць бы чуў «Мы выйдзем шчыльнымі радамі», хто чуў «Магутны Божа»? Полацкі сшытак ведаюць усе. Бо яго выкарыстоўваюць дзе трэба і дзе не трэба. Матэрыял з «Полацкага сшытка» штодня гучыць па радыё і на тэлебачанні. Ёсць усведамленне, што гэта нашая музычная гістарычная спадчына. У нас старажытныя герб і сцяг, і гімн таксама не мусіць быць новаробкай.

Гутарыў Кірыла ПАЗЬНЯК

З Купалаўскага тэатра прыбіраюць Купалу

Рэпрэсіяў у Беларусі за Лукашэнкам зазнаюць у тым ліку і творы мастацтва: у апале апынуўся спектакль Нацыянальнага дзяржаўнага акадэмічнага тэатра імя Янкі Купалы «Тутэйшыя».

У мінулыя сераду ды чацвер, 14 і 15 лістапада, у Купалаўскім мусіла двойчы прайсці гэтая пастаноўка рэжысёра Мікалая Пінігіна паводле аднайменнай п'есы Янкі Купалы. Аднак за пяць гадзінаў да пачатку спектакля нечакана было абвешчана, што ён не адбудзецца. Гледачам давялі, што «па тэхнічных прычынах», а замест гэтага прапанавалі паказаць «Свае людзі – паладзім» Астроўскага. Дзесяткі людзей гэта не задаволіла, і яны здалі квіткі.

Артысты Купалаўскага тэатра, занятыя ў «Тутэйшых», распавядаюць, што аніякіх сапраўдных «тэхнічных прычынаў» адмены спектакля не было: усе акцёры былі жывыя-здаровыя, дэкарацыі былі прывезеныя, у панядзелак прайшла рэпетыцыя. Яны згадваюць, што ранкам таго дня дырэктар тэатра Генадзь Давыдзька ездзіў у міністэрства культуры, і не выключаюць, што менавіта тады там яму было сказана, што «Тутэйшыя» з'явіцца на сцэне Купалаўскага не мусяць. «Купалаўцы» кажуць, што іхні адзін з самых улюбёных спектакляў быў «забаронены па ўсім вядомай прычыне».

Па той самай прычыне, па якой гэты без перабольшвання легендарны і знакавы спектакль (у гэтым сэнсе з ім можа параўнацца хіба толькі «Паўлінка», якой традыцыйна купалаўскі тэатр адкрывае новы сезон), быў забаронены адразу ж пасля першага паказу на гэтай самай сцэне 75 гадоў таму – у 1926 годзе. Тады цяперашні Нацыянальны дзяржаўны акадэмічны тэатр імя Янкі Купалы меў назву БДТ-1. Нідзе п'еса і не друкавалася. У «Гісторыі беларускай савецкай літаратуры» чытаем пра «хісткасць ідэйна творчых пазіцыяў» аўтара. У пачатку 90-ых «Тутэйшыя» былі вернутыя ў рэпертуар і абавязкова ішлі з аншлагамі. Але апошнімі гадамі спектакль увесь час на нейкі працяглы тэрмін знікаў з афішаў. Многія знаходзяць тут такую заканамернасць, што «Тутэйшыя» знікалі заўсёды пад усялякія выбары ды плебісцыты. Пацвярджае гэткае назіранне і той факт, што апошні раз спектакль па п'есе Янкі Купалы быў паказаны 9 месяцаў таму.

Паводле тлумачэнняў тэатральнай адміністрацыі «тэхнічныя прычыны», праз якія «Тутэйшых» адмянілі, — гэта зношанасць дэкарацыяў. Аднак артысты кажуць, што ўсё ў парадку. Ды і калі дэкарацыі маглі паспець знасіцца, калі спектакль так рэдка ішоў? Узнікае і другое пытанне: уявім сабе, што дэкарацыі сапраўды знасіліся, то чаму за 9 месяцаў іх ніхто так і не падумаў паладзіць-палатаць? Вось і робяць самі ж «купалаўцы» выснову, што спектакль не проста адмянілі, а забаранілі з палітычных матываў. Упоперак ідэалогіі, якую праводзяць цяперашнія беларускія ўлады, і змест п'есы, і ейная сцэнічная жыццеформа. Напрыклад, тое, што ў канцы спектакля над сцэнай уздымаецца бел-чырвона-белае палотнішча. Пасля рэферэндуму ў траўні 1995 года канцоўка «Тутэйшых», якія ўсё больш набывалі актуальнасць, стала яшчэ шматкроць сімвалічней, а ўлады ды мінкультаўскае чынавенства аўтаматам залічыла спектакль у апазіцыйныя. А як жа ж: на сцэне з люлькі выцягваліся дзве белыя і адна чырвоная прасціна, сімвалізуючая кроў расстраляных бальшавікамі, людзі ўставалі. І адначасова гэта быццам бы ўяўны нацыянальны сцяг, і не сцяг зусім. Але ўсё паблізу прэзідэнцкай рэзідэнцыі, над якой матляецца сцяг зусім іншых колераў. Вось часта падоўгу і знікалі ад гледача «трагічна-смяшлівыя сцэны», як ахарактарызаваў жанр «Тутэйшых» Янка Купала.

Цяпер, як многія апасаюцца, «Тутэйшых» наогул ужо скасавалі з рэпертуару Купалаўскага тэатра. Праўда, на пытанне аб лёсе спектакля дырэктар і акцёр тэатра Г.Давыдзька адказвае, што «Тутэйшыя» будуць ісці і надалей. Маўляў, на нядаўняй мастацкай радзе некалькі спектакляў зарэзалі, але пра «Тутэйшых» такой гаворкі не было. Аднак, усім зразумела, што калі рашэнне пра пазбаўленне ад «Тутэйшых» і прынятае, то пісьмова яно нідзе зафіксаванае не будзе.

Прыкрасці ў гэты скандал дадае яшчэ і тое, што Янку Купалу, класіка беларускай літаратуры, выціскаюць з Купалаўскага тэатра перад 120-ымі ўгодкамі з дня нараджэння паэта, якія будуць адзначацца ў наступным годзе. Улады нават прынялі афіцыйную праграму святкавання купалавага юбілею. Такія вось дэкарацыі...

Кірэй МАНУЙЛА

Гімназія «новага тыпу»

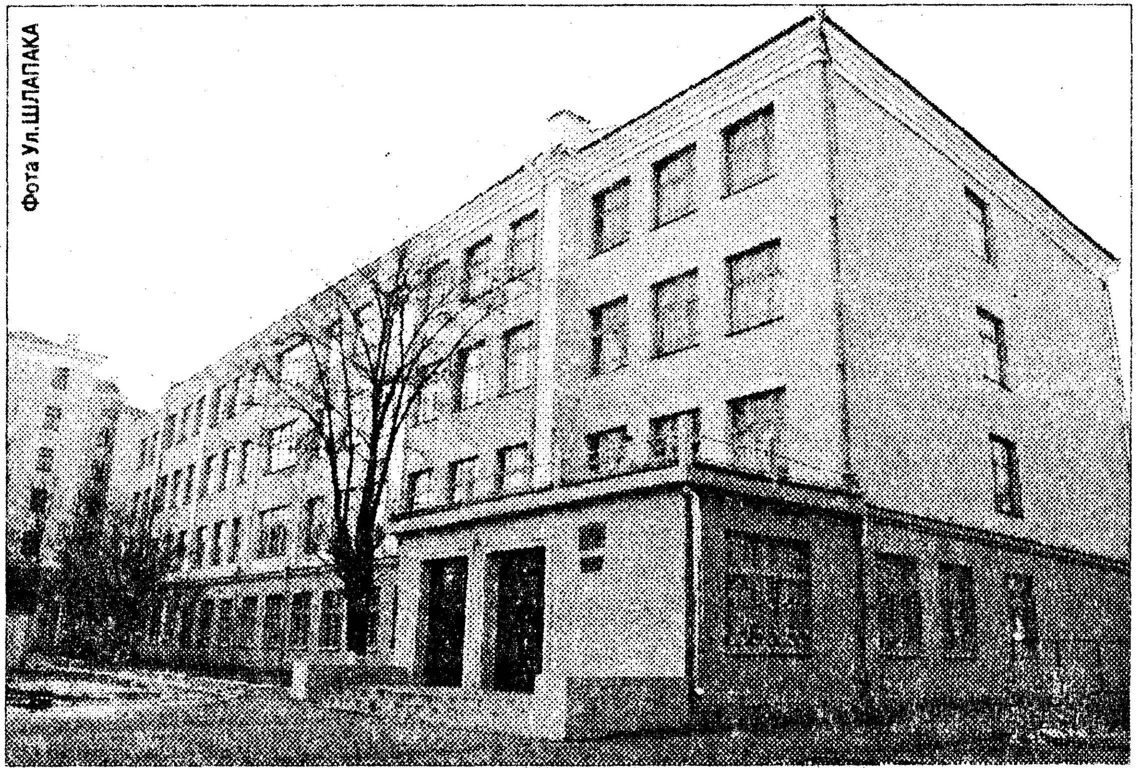
1 верасня 2002 года ў Мінску мае быць адчыненая беларускамоўная гімназія. Такое рашэнне сёлета 5 верасня прыняў Мінскі гарвыканкам. У рашэнні сталічных уладаў гаворыцца, што адкрыццё гімназіі з беларускай мовай навучання робіцца ў рамках пастановы Савета міністраў 28 жніўня «Аб зацвярджэнні праграмы дадатковых мераў па пашырэнні выкарыстання беларускай мовы ў сістэме адукацыі». Рашэннем мэрыя даручыла начальніку ўпраўлення адукацыі выканкама Міхаілу Ціцянкову да «1 лістапада 2001 года ўнесці прапановы па месцы размяшчэння гімназіі і яе профілю», а таксама «правесці неабходную арганізацыйную работу па стварэнні ўмоваў для адкрыцця дадзенай установы новага тыпу». Адкрыццё беларускамоўнай гімназіі — гэта беспрэцэдэнтны выпадак у Мінску за апошнія гадоў сем, калі пасля надання роўнага статусу беларускай і рускай мовам беларушчына выцяснялася з усіх сфераў жыцця.

Ідэя з адкрыццём беларускамоўнай гімназіі доўга ішла да жыцця. Каардынатар камітэта Ігар Хляба гаворыць, што яшчэ ў 1999 годзе яны звярталіся ва ўпраўленне адукацыі Мінгарвыканкама, аднак толькі перад самымі выбарамі сталічныя ўлады рашыліся на адкрыццё гімназіі ў цэнтры Мінска. І.Хляба патлумачыў, што ўсе 11 беларускамоўных школаў сталіцы знаходзяцца на перыферыі: у Зялёным Лузе, Кунцаўшчыне, карацей, дзе заўгодна, але не ў цэнтры Мінска. Цяпер ужо вядома, што новая беларускамоўная гімназія размесціцца ў сярэдняй школе №23, якая знаходзіцца паблізу плошчы Якуба Коласа — зразумела, што сюды будучым гімназістам нават дабірацца выгадней, хоць бы і з акраінных раёнаў горада.

Упраўленне адукацыі схіляецца да таго, каб зрабіць беларускамоўную гімназію з паглыбленым вывучэннем англійскай мовы. Мінскі гарадскі бацькоўскі камітэт беларускіх школаў і садкоў, не адмаўляючы такога варыянту, прапануе засяродзіцца на двух напрамках: гуманітарным ды матэматычным. Кваліфікаваных настаўнікаў дакладных навук можна пералічыць на пальцах, хаця адпаведныя спецыялісты, якія выйдуць са сценаў гімназіі, будуць запатрабаваныя і БДУ, і іншымі ВНУ краіны.

Мінскі гарадскі бацькоўскі камітэт беларускіх школаў і садкоў ужо сёння мае вялікі спіс прэтэндэнтаў на паступленне ў гімназію. Аднак без моцнай матэрыяльна-тэхнічнай базы нават самыя лепшыя настаўнікі не змогуць даць прыстойныя еўрапейскага ўзроўню веды сваім выхаванцам. Відаць, гімназіі змогуць дапамагчы хіба што спонсары, неабыякавыя да беларушчыны, бо па ўсёй Беларусі школы маюць нікчэмную матэрыяльна-тэхнічную базу, а дзяржава нічым дапамагчы не можа.

Рыгор БУЯН



Фота Ул.ШЛАПАКА

Заалагічныя сустрэчы

У Рэспубліканскім экалагічным цэнтры дзяцей і юнацтва, што месціцца ў Мінску па вуліцы Макаёнка, з кастрычніка распачаліся штомесячныя «заалагічныя сустрэчы», арганізаваныя грамадскай арганізацыяй «Ахова птушак Беларусі». Натуральна, што ў першую чаргу ў першы чацвер кожнага месяца на іх збіраецца вузкае кола сапраўдных аматараў і даследчыкаў прыроды. Але гэтыя «заалагічныя сустрэчы» зусім не выглядаюць як занудныя лекцыі. Напрыклад, і для мяне, чалавека, трапіўшага на адну з сустрэчаў выпадкова, знаёмага з прыродай збольшага па дакументальных серыялах, было досыць цікава паслухаць дасціпны расповед аб пінгвінах вядучага навуковага супрацоўніка Інстытута заалогіі Акадэміі навук Беларусі Юрыя Гігеня кі.



Гэты чалавек паўтара года з імі пражыў «пляччо да пляча». Ён патрапіў у Антарктыду яшчэ за савецкім часам у складзе навукова-даследчай экспедыцыі і бавіў увесь гэты час на выспе сярод дзесяткаў тысячаў пінгвінаў. З ягоных успамінаў, малыя пінгвіны гучна храпяць, а дарослыя шмат ліняюць, і снег паўсюдна забруджаны іхнімі фекаліямі і пухам. Для чалавека гэта стварала дадатковыя праблемы, бо сярод салёнай марской вады прэсная заўсёды ў дэфіцыце: снег заставаўся адзінай сейнай крыніцай. Таму даводзілася растапляць і такі снег, а пасля піць ваду, больш падобную да «кававай гушчы».

Пінгвіны, па словах заолага, вельмі сяброўскія птушкі, але крыху дурнаватыя. Над імі можна праводзіць тыя ж эксперыменты, што і над казліным статкам: нацягваеш вяроўку перад важаком, і пасля таго, як ён праз яе пераскочыць, перашкоду прыбраць. Пінгвіны, як і казлы, усё роўна, паўтараючы за важаком, будуць падскокваць на тым самым месцы.

Да купання гэтыя птушкі падыходзяць з большай прадуманасцю, бо баяцца марскога леапарда, які імі харчуецца. Са словаў Юрыя Гігенякі, яму даводзілася назіраць, як яны выбіраюць сярод сябе падобных аднаго «шчасліўчыка», якога штурхаюць у ваду, і калі ён адтуль выбіраецца жывы (значыць, там няма леапарда), пачынаюць купацца там усе – з берага кідаюцца ў ваду, а потым зноў на бераг. Толькі калі пачынаецца адліў, пінгвінам цяжка зразумець, што вада з гэтага месца ўжо сышла. Яны гэтак жа настойліва скачуць з берага і, не знаходзячы вады, здзіўленыя вяртаюцца і замест таго, каб знайсці іншае месца з вадой, зноў скачуць туды ж.

Досыць цёплыя адносіны складаюцца ў Антарктыдзе ў людзей з цюленямі: нават даводзілася роды ў апошніх прымаць. Займаючыся вывучэннем падводнай флоры, члены навуковай экспедыцыі, каб патрапіць пад ваду, прарубалі ў лёдзе лункі, а над імі ставілі палаткі з печкамі. Бывала, што цюлені, часта блытаючы свае і чужыя дзіркі ў лёдзе, пралазілі ў гэтыя лункі, прыграваліся ад печкі і, застаючыся напалову ў вадзе, засыналі. А даследчыкам з-за іх ні ў ваду, ні з вады не прабрацца. Выкурыць іх адтуль можна было толькі тытунем.

Усе гэтыя расповеды заолаг аздабляў паказам слайдаў, а пасля можна было задаць яму любое пытанне. На наступную такую «заалагічную сустрэчу» можна будзе патрапіць 6 снежня а 17 гадзіне.

Алена ЛАБАНАВА

KNOW HOW

«Гуманная куля» прайшла выпрабаванні

У Екацярынбургу саматужны вынаходца пенсіянер Марат Мінібаеў зарэгістраваў у абласным патэнтным інстытуце незвычайнае вынаходніцтва – «гуманную кулю». Яна не забівае, а толькі накаўціруе аб'ект стрэлу. У адрозненне ад вядомых гумавых куляў, якія шырока ўжывае паліцыя і якія іншым разам забіваюць насмерць, гэтая «гуманная куля» мае ўнутры асаблівы пластмасавы ўкладыш, дзякуючы якому яна пры сутыкненні з перашкодай расплюшчваецца і не прыносіць асаблівых пашкоджанняў сваёй ахвяры. Тым не менш, яна нейтралізуе ахвяру на час ад 2 да 5 хвілінаў.

Мінібаеў ужо выпрабаваў сваё вынаходніцтва на практыцы, калі, абараняючыся ад сабакі, які напаў на яго ў парку, стрэліў у пса сваёй «гуманнай» куляй. Стрэл пацвердзіў тэарэтычныя разлікі і даў неабходны вынік. Сабака праляжаў без руху некалькі хвілінаў, пасля чаго перапужана рынуўся на ўцёкі. Вынаходніцтва мае цалкам рэальную перспектыву быць прынятым на ўзбраенне міліцыяй, і цяпер ягоны аўтар прапануе праваахоўным органам скарыстацца з яго вартасцяў.

Яўген ГАРЭЛІК

Тэрарызм на Кальварыі

Старадаўнія мінскія Кальварыйскія могілкі імкліва набываюць выгляд новаадкрытых. У пошуках «незанятага» месца намаганнямі камунальнай службы магілы 19 стагоддзя на вачах замяняюцца пахаваннямі сённяшняга дня. Пагрозлівы працэс мадэрнізацыі ператварыўся ў сацыяльную і маральную праблему грамадскага значэння. З гэтай прычыны Хрысціянскае таварыства міласэрнасці і яго ачольнік, пробашч касцёла Святых Сымона і Алены айцец Уладзіслаў Завальнюк, арганізавалі духоўны «круглы стол» «Кальварыйскія могілкі — святыня і памяць».

Падставы абурэння

Мінскія Кальварыйскія могілкі былі заснаваныя ў XVII стагоддзі. Разам з вядомымі дзеячамі нацыянальнай гісторыі і культуры, як паведаміў намеснік старшыні Мінскага гарадскога савета Таварыства аховы помнікаў гісторыі і культуры Уладзімір Дзянісаў, там ёсць пахаванні салдатаў напалеонаўскай арміі, ваеннапалонных Першай сусветнай вайны, воінаў Чырвонай Арміі, ахвяраў сталінскага генацыду. З другой паловы 60-х гадоў пахаванні на Кальварыі былі забароненыя. У 1990 годзе комплекс могілак на тэрыторыі 14 га прыняў пад мемарыяльную ахову Мінгарвыканкам. Аднак у 1997 годзе гарадскія ўлады далі дазвол на камерцыйныя пахаванні на месцы «закінутых магілаў» і на «пустках». У выніку цалкам знішчаныя пахаванні ваеннапалонных часоў Першай сусветнай вайны, сотні магілаў, за якімі па розных прычынах няма каму даглядаць (сваякі загінулі падчас войнаў, рэпрэсіраваныя і г.д.). На гэтых месцах цяпер хаваюць нябожчыкаў, родныя якіх заплацілі вялікія грошы за месца на могілках (па розных звестках, ад 200 да 600 долараў). Даследчыца могілак сп. Алла Сакалоўская падкрэсліла, што пры раскопванні старых пахаванняў існуе вялікая экалагічная небяспека, бо на Кальварыі шмат магілаў людзей, памерлых ад халеры, сухотаў, тыфу.

Прэзідэнт Міжнароднай асацыяцыі беларусістаў Адам Мальдзіс назваў руйнаванне старажытных пахаванняў на Кальварыі «духоўным і маральным тэрарызмам», які выстаўляе Беларусь перад народамі Еўропы краінай недасведчаных і бяспамятных дзікуноў.

Права і мараль

Ксёндз-магістр Уладзіслаў Завальнюк зазначыў, што кожны чалавек мае права на недатыкальнасць свайго дома пры жыцці, таму ён мае права на недатыкальнасць свайго пасмяротнага «жытла», таго дзялка зямлі, дзе яго паклалі на вечны спачын, і які быў блаславёны. Пахаванне ў чужой, вызваленай магіле — дзеянне глыбока амаральнае. Мноства перазахаванняў на раскапаных магілах «сведчыць аб бездухоўнасці грамадства і парушэнні шматвекавой хрысціянскай традыцыі недатыкальнасці апошняга месца заспакаення чалавека». «На сённяшні дзень, — сказаў Уладзіслаў Завальнюк, — калі мы бачым, як зневажаюцца гэтыя святыя месцы, могілкі, пахаванні нашых продкаў, гэта яшчэ раз сведчыць пра тое, што не бачыць нам Божага блаславення ў будучыні. Калі мы сапраўды хочам, каб Божае блаславенне і жыццё нам спрыяла, мы мусім вяртацца да хрысціянскіх першавытокаў, культуры, традыцыяў, духоўнасці. Без гэтага мы не зможам падрыхтаваць добрую будучыню для нашых дзяцей і нашчадкаў».



Фота Ул.ШЛАПАКА

Кучамі лісця на «забытых магілах» пазначаны месцы для пахавання ў зімовы сезон

Кальварыя — не выключнае месца, дзе, па словах прафесара Сцяблоўскага, адбываецца «бізнес на касцях», дзейнічае «сатанізм». У нас не захавалася ніводнага фамільнага склепа — усе разрабаваныя і бальшынёй зруйнаваныя. Ксёндз Уладзіслаў Завальнюк прывёў у прыклад варварскае знішчэнне ў Савічах магілаў Алены і Сымона Вайніловічаў, у памяць якіх збудаваны мінскі Чырвоны касцёл.

Ахоўная зона

Любыя спробы надаць асобным магілам ці частцы могілак асаблівае значэнне (магілы вядомых людзей, найлепшыя помнікі і да т.п.) нясуць у сабе амаральны зародак. Пасля смерці – усе роўныя. Увядзенне цэнзу – грэх. Межай ахоўнай зоны Кальварыі (і ўсіх іншых старадаўніх і новых могілак) ёсць могілкавая агароджа. На гэтай агароджанай ад жывога жыцця тэрыторыі ўсе могілкі недатыкальныя.

Абсалютна супрацьлеглых падыходаў трымаецца начальнік упраўлення камунальнай гаспадаркі Мінгарвыканкама Уладзімір Калодка, якія ён публічна выказаў у інтэрв'ю якраз у дзень «круглага стала». Падыходы гэтыя даволі жахлівыя сваім рацыяналізмам: **«Периодически собирается наша внутриведомственная комиссия, обходит кладбище и принимает решения... В первую очередь стараемся очистить кладбище от обломков, фрагментов крестов, памятников, оград... Если это все сохранять, то во что превратится кладбище? Разве на цивилизованном кладбище можно допускать такие руины?.. В Германии даже проще этот вопрос решается. Родственники усопшего регулярно платят — есть могила. Не платят — надгробие разбирается, проходит время, делают новое захоронение. И здесь нет чего-то противоестественного...»**

Магчыма, германскага парадку сп. Калодка дасягне не надта хутка, але цывілізацыйнае «амаладжэнне» «забытых» магілаў на чыноўны густ пройдзе па старых могілках бульдозерам, калі, зразумела, яго не спыніць пракуратура. Як трапна адзначыў старшыня Таварыства беларускай мовы, знаны археолаг Алег Трусаў, такія эстэтычныя рашэнні «внутриведомственная комиссия» ў складзе сп. Калодкі і яго калегаў можа прымаць і ў іншых мясцінах вечнага спакою, каб наблізіць іх да сучаснасці. Таму, лічыць А.Трусаў, «Кальварыя павінна набыць статус нацыянальнай святыні разам з Курапатамі, Трасцянцом, Воінскімі і Усходнімі могілкамі».

Права і закон

Хрысціянскае таварыства міласэрнасці, якое апякуе Кальварыю, з прычыны шматлікіх разбурэнняў могілак работнікамі «спецкамбіната», звярнулася ў Дзяржаўны камітэт аховы помнікаў, каб той, адпаведна сваёй кампетэнцыі, паўплываў на адказнае чынавенства. Камітэт, сказаў на «круглым стале» старшыня Дзяржаўнага камітэта аховы гісторыка-культурнай спадчыны сп. Дзмітрый Бубноўскі, прыняў пастанову прыпыніць пахаванні на Кальварыі, аднак чыноўнікі з управы камунальнага абслугоўвання Мінгарвыканкама гэтую пастанову праігнаравалі. «На сённяшні дзень нашым камітэтам падрыхтаваны праект пратакола аб парушэннях, — дадаў сп. Бубноўскі. — Ён будзе накіраваны ў Мінгарвыканкам, а копія — у пракуратуру. Я спадзяюся, што зараз гэта павінна спрацаваць на 100%».

Наўрад ці «пратакол» спрацуе хоць на адзін працэнт. Ніводная са знішчаных магілаў не ўваходзіла афіцыйна ў лік помнікаў, і служба сп. Калодкі фармальна нічога не парушыла, а скаргаў на яе з боку канкрэтных пацярпелых, зразумела, не паступіла. Разуменне таго, што фрагмент агароджы 19 стагоддзя ёсць каштоўнасць, а ў маральным аспекце на ёй ляжыць табу, сённяшнім рытуальшчыкам недаступнае. На «круглы стол» былі прадстаўленыя фотасведчанні: на могілкавым сметніку ляжалі не толькі фрагменты крыжоў, агароджаў, камянёў, а і цэлыя надмагільныя пліты, знятыя з магілаў, прызначаных пад знос. Нібыта цяпер прыняты Закон аб могілках і пахаваннях, але пакуль ён не абвешчаны, ніхто яго не бачыў, не чытаў, і невядома наколькі ён зменіць сітуацыю і спыніць сатанінства. Цалкам магчыма, што ён узаконьвае цяперашні парадак, паколькі «амаладжэнне» прыносіць грошы не толькі камунальнай службе, а нейкай колькасцю ў выглядзе падаткаў і дзяржаве.

Я.ВЯРЫГА

Астрологический прогноз

от Вероники Кудрявцевой на 19 – 25 ноября

Астропрогноз отражает общий природный социально-психологический фон наподобие прогноза погоды. Индивидуальное прогнозирование строится на точных данных: учитываются день, месяц, год, место и время рождения человека.

ОВЕН. Друзья или соседи способны оказать медвежью услугу. Зато супруг добивается отличных результатов и становится кормильцем в доме. Если не хотите попасть в цейтнот, скандальную историю, то наметьте решение актуальных вопросов на первую половину недели. Кутеж с другом может обернуться личной неприятностью в выходные дни.

ТЕЛЕЦ. Серия встреч, изменений в графике, подготовка серьезной программы – основная задача недели. Неплохо бы собрать коллектив, послушать неординарные суждения во вторник и среду, кого-то наградить или поощрить. Человек противоположного пола создает препятствия в карьере, вскрывает тайные нюансы ближе к концу недели.

БЛИЗНЕЦЫ. На работе не дадут спокойно заниматься делом, не исключено, что подключатся к процессу солидные структуры. Вы способны настоять на своем и добиться юридически оформленного важного решения во вторник и среду. Займитесь собственным здоровьем, все остальное может потерпеть. Авиаперелеты лучше отложить.

РАК. Вряд ли вас порадует мнение и поведение любимого человека или собственного ребенка, скорее – возмутит. Тем не менее, имеет смысл прислушаться к ним и быть солидарными. Во вторник и среду можно порадоваться собственному счастью и ощущению творческих удач. Пожалуй, не обойтись без эротических и ревностных мотивов в выходные.

ЛЕВ. Домочадцы вынуждены с головой уйти в ваши проблемы, но это не значит, что будет тихо и спокойно с их стороны. Обнаруживается человек, который знает вашу подноготную и в открытую способен нанести чувствительный удар во второй половине недели. Вам желательно действовать под прикрытием, дипломатично, тайно – и все уладится.

ДЕВА. Вы купаетесь в слухах, то и дело встречаете «ходоков». Но вот собственные поездки могут пройти в очень напряженном режиме, иметь непредвиденные последствия. Во вторник и среду кто-то протягивает руку помощи, становится практически вашим адвокатом, особенно если этот кто-то – женщина. Намечаются весьма влиятельные гости.

ВЕСЫ. Кто-то пускается в развлечения, может быть – шумно и весело проводит отпуск, совмещает отдых с коммерцией. Правда, финансы идут в руки во вторник и среду, если вы занимаетесь профессиональной работой. Вероятны удачные заключение выгодного контракта, поддержка творческих устремлений, а у женщин – работа с внешностью и подарки.

СКОРПИОН. Во вторник и среду кто-то готов взять над вами покровительство, имеет смысл ставить перед собой самые заманчивые цели. Друзья детей дают жару в первой половине недели. Ближе к выходным вы столкнетесь с непростой бытовой проблемой, не исключена острая ситуация или операция у супруга.

СТРЕЛЕЦ. Ваш ребенок может попасть в долговые обязательства, попасть в больницу. Если есть возможность договориться заранее об обследовании в медучреждении, встрече с органами следствия или юристами, а также начальством, то результат во вторник и среду может весьма порадовать. Флирт далеко не всегда заканчивается романтично в выходные дни.

КОЗЕРОГ. Не исключено, что придется перестраивать планы, находить дополнительные денежные средства на осуществление странных идей, выкручиваться из непростых обстоятельств. Все-таки не обойтись без финансовых споров с любимым человеком. Делайте большие ставки во вторник и среду. К тому же, услышите много интересного и приятного от супруга.

ВОДОЛЕЙ. Кому-то вы перейдете дорогу, даже не желая того. Чтобы не было недоразумений, подключайте влиятельных друзей. Во вторник и среду вы способны получить поощрение высокую оценку своих профессиональных качеств. Помощь близким и родственникам оборачивается наградой и уютным времяпровождением.

РЫБЫ. Вы можете почувствовать себя беззащитным, «рвется» то тут, то там во второй половине недели. Главное, не вступать в противоречие с законом, следить за давлением и сосудистыми изменениями. Во вторник и среду вы можете узнать, где находится то самое счастливое «седьмое небо», где поселилась удача, любовь, радость за детей. Предстоит торжество в первой половине недели.

Галоўны рэдактар
Павел ЖУК

© НАША СВАБОДА. Спасылка на газету НАША СВАБОДА абавязковая. Рэдакцыя можа не падзяляць меркаванні аўтараў, публікаваць артыкулы дзеля палемікі
Адрас: г.Мінск, пр-т газеты «Известия», 8-173. Пасведчанне аб рэгістрацыі № 1289. Выдаецца з 25 лютага 2000 г. Заснавальнік Зміцер Жук.
Выдавец — рэдакцыя газеты НАША СВАБОДА. E-mail: NPSvaboda@irex.minsk.by Надрукавана з дыяпазітываў заказчыка на паліграфічным РУП «Чырвоная звязда»
220073, г. Мінск, Першы загарадны завулак, 3. Заказ №1785 Нумар падпісаны ў друк 18/11/2001 (15:00) Наклад — 9.490